

Samohrani roditelji u središtu pozornosti odabranih televizijskih serija

Smažil, Kristina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:255936>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Dvopredmetni sveučilišni diplomski studij pedagogije i engleskog jezika i
književnosti – nastavnički smjer

Kristina Smažil

**Samohrani roditelji u središtu pozornosti odabranih televizijskih
serija**

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Mirko Lukaš

Osijek, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za pedagogiju

Dvopredmetni sveučilišni diplomski studij pedagogije i engleskog jezika i
književnosti – nastavnički smjer

Kristina Smažil

**Samohrani roditelji u središtu pozornosti odabranih televizijskih
serija**

Diplomski rad

Znanstveno područje društvenih znanosti, polje pedagogija,
grana obiteljska pedagogija

Mentor: prof. dr. sc. Mirko Lukaš

Osijek, 2023.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 27.6.2023.

Kristina Smažil, 0122224367

Kristina Smažil, JMBAG

Sažetak

S preobrazbom pogleda na tradicionalnu obitelj samohrano je roditeljstvo postalo sve rašireniji oblik obitelji. Život samohranih roditelja pun je raznih izazova koji ih čine ranjivom skupinom, no oni se tome trude oduprijeti kako bi svojoj djeci omogućili potrebnu skrb. Njihovi su životi prikazani u TV serijama čija je uloga omogućavanje boljeg razumijevanja njihovog svijeta te isticanje raznolikosti samohranih obitelji. Cilj istraživanja bio je istražiti kako se samohrani roditelji prikazuju široj javnosti u TV serijama, analizirati prikaze njihovih ponašanja i odgojne odluke i postupke iz pedagoške perspektive. Metodom analize sadržaja pristupilo se samohranim roditeljima iz serija *Dva i pol muškarca*, *Bolje stvari*, *Puna kuća* i *Gilmoreice*. Rezultati su pokazali kako samohrane majke prakticiraju permissivni roditeljski stil, a samohrani očevi autoritativni roditeljski stil. Također je vidljiv različit pristup specifičnim odgojnim situacijama između samohranih majki i samohranih očeva. Vidljivo je i da likovi kao samohrani roditelji imaju pozitivan utjecaj na svoju djecu te da je negativan utjecaj na djecu samo u manjoj mjeri vezan uz strukturu obitelji. Prikazano je kako su samohrani roditelji dobro percipirani od strane društva, dok samohrane majke doživljavaju osude od vlastitih obitelji. Nije bilo stalnih prikaza dvoroditeljskih obitelji s kojima bi se mogao usporediti prikaz obitelji sa samohranim roditeljima.

Ključne riječi: odgoj, roditeljstvo, samohrano roditeljstvo, TV serije, utjecaj na djecu

SADRŽAJ

UVOD.....	1
I. TEORIJSKA POLAZIŠTA.....	3
1. Roditeljstvo.....	3
2. Samohrano roditeljstvo.....	5
2.1. Uzroci samohranog roditeljstva.....	6
2.1.1. Rastava kao uzrok samohrane obitelji.....	7
2.1.2. Smrt kao uzrok samohrane obitelji.....	8
2.1.3. Maloljetnička trudnoća kao uzrok samohrane obitelji.....	9
3. Utjecaj samohranog roditeljstva na djecu.....	11
4. Usporedba statusa samohranih majki i očeva u današnjem društvu.....	14
4.1. Razlike u društvenom statusu dvoroditeljskih obitelji i samohranih roditelja.....	14
4.2. Stavovi o samohranom roditeljstvu.....	16
II. METODOLOGIJA.....	18
1. Predmet istraživanja.....	18
2. Cilj istraživanja.....	18
3. Istraživačka pitanja.....	18
4. Metoda istraživanja.....	18
5. Uzorak.....	19
III. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA.....	21
1. Televizijska serija Dva i pol muškarca o Alanu Harperu.....	21
2. Televizijska serija Bolje stvari o Sam Fox.....	25
3. Televizijska serija Puna kuća o Danny Tanner.....	30
4. Televizijska serija Gilmoreice o Lorelei Gilmore.....	34
5. Rasprava.....	39
ZAKLJUČAK.....	45
LITERATURA.....	47

UVOD

Jedna od najtežih zadaća u životu je biti roditelj i biti odgovoran za nečiji život, učiti ga vrijednostima, normama i ponašanjima te znati donijeti pravu odluku u pravo vrijeme. Ukoliko postoji partnerstvo oko brige i odgoja, taj je zadatak malo lakši. No, ukoliko je taj zadatak na leđima jedne osobe znatno ga je teže obavljati. Stoga su samohrani roditelji predmetom istraživanja ovoga diplomskog rada koji analizirat prikaz samohranih roditelja u televizijskim serijama.

Uz to što su oblici zabave, filmovi i serije služe kao prozor u svijet i za približavanje određenih oblika života, skupina ili situacija. Upravo takvi oblici prikazani na javnim medijima imaju za cilj razbijanje predrasuda i stereotipa. Oni šalju poruke koje imaju utjecaj na formiranje ili mijenjanje mišljenja i stavova o određenim skupinama ili događajima.

U prvom se dijelu ovoga rada predstavlja na teorijskoj razini slika roditeljstva i samohrano roditeljstvo. Zatim se pojašnjavaju uzroci samohranog roditeljstva, a posebna se pažnja daje rastavi braka, smrti roditelja i maloljetničkoj trudnoći kao uzrocima samohranog roditeljstva. Nadalje se opisuje utjecaj na djecu koja odrastaju u obiteljima sa samohranim roditeljem i uspoređuju se samohrani očevi i samohrane majke te obitelji samohranih roditelja i dvoroditeljskih obitelji. Na kraju se daje opis stavova društva prema samohranim roditeljima.

U drugom se dijelu rada donosi Metodološki pristup istraživanju teme koja se obrađuje ovim radom.

Treći dio rada analizira prikaz položaja samohranih roditelja u odabranim TV serijama. Odabrani uzorak čine serije *Dva i pol muškarca*, *Bolje stvari*, *Puna kuća* i *Gilmoreice*. U ove su četiri serije prikazani rastavljeni samohrani roditelj koji zajedno s bivšim partnerom odgajaju dijete, rastavljeni samohrani roditelj koji sam odgaja dijete, samohrani roditelj udovac i samohrani roditelj koji je postao roditelj u adolescenciji. Cilj je istražiti i usporediti ponašanja i odgojne odluke ovih samohranih roditelja te istražiti društveni pogled na njih kao roditelje.

Zaključni dio rada čini osvrt kojim se opisuju sličnosti i razlike između prikaza samohranih roditelja u izabranim TV serijama i predstavlja utjecaj na prikazivanje samohranog roditeljstva u serijama.

I. TEORIJSKA POLAZIŠTA

1. Roditeljstvo

Postati roditeljem jedna je od najvećih prekretnica u životu koja mnogim ljudima označava ulazak u svijet odraslih. Biti roditelj znači pružati kvalitetan odgoj, poznavati razvojne potrebe djeteta, znati izabrati odgovarajuće utjecaje za svoje dijete i razvijati partnerski odnos s osobama koje odgajaju i obrazuju njegovo dijete van obitelji (Maleš, 2012). Ono se može sagledati iz više perspektiva pa Purewal i van Den Ekker (2007) roditeljstvo opisuju kao primjer nesebičnosti i požrtvornosti, dok ga Assarsson i Aarsand (2011) gledaju kao stalno ispravljanje i unaprjeđivanje prakse putem samodiscipline.

Suvremena roditeljska uloga se razlikuje od tradicionalne, što se očituje u promjenama u sastavu obitelji, muško – ženskim odnosima te shvaćanju prirode djece i djetinjstva (Pećnik, 2021). Fokus s odgoja za poslušnost prebačen je na odgoj za odgovornost, razvijanje kritičkog mišljenja i kreativnost, a na dijete se više ne gleda kao na pasivno i ovisno, već kao na aktivno i sposobno biće (Maleš, 2012).

Više autora istraživalo je roditeljstvo te pokušalo podijeliti sve utjecaje, ponašanja i vrijednosti po kategorijama. Okosnice roditeljstva se mogu promatrati na šest načina. Prvi je uvažavanje razvojne spremnosti djeteta, odnosno razumijevanje da djeca imaju različita psihološka i fiziološka ograničenja. Drugi je prevlast nagrade nad kaznom. Pokazalo se da kazne često nemaju učinka jer ih dijete doživljava kao prijatnu odnosu između roditelja i djeteta te kao znak odbacivanja. Ukoliko je kazna neizbježna, mora uslijediti odmah poslije neželjenog postupka kako bi dijete shvatilo posljedice istih. Treći je pokazivanje ljubavi i poštovanja. Četvrti su jasna i dosljedna pravila, odnosno roditelji bi uvijek trebali na isti način reagirati na neželjena ponašanja djece. Peti je otvorena komunikacija između roditelja i djece, što podrazumijeva aktivno slušanje sugovornika i obostrano dijeljenje. Zadnja, šesta okosnica je davanje razumne razine autonomije djetetu. Važno je podržavati djetetovu samostalnost i autonomiju u donošenju odluka sve dok one sa sobom ne nose negativne posljedice po dijete (Pernar, 2010, 258).

Roditeljske vrijednosti i ponašanja se mogu podijeliti u četiri kategorije koje smatramo temeljnim načelima roditeljstva: brižno ponašanje, pružanje strukture i vođenja, priznavanje djetetove individualnosti i omogućivanje osnaživanja djeteta (Pećnik, 2021, 16-

17). *Brižno ponašanje* se odnosi na osiguravanje djetetove potrebe za ljubavlju, sigurnošću i prihvaćanjem. Roditelji djeci moraju pružiti utjehu u tuzi, biti dostupni za razgovor i savjete te biti osjetljivi na njihove poruke. *Pružanje strukture i vođenja* se odnosi na usmjeravanje djeteta na pozitivan način, postavljanje primjerenih granica, izražavanje očekivanja ili objašnjavanje obaveza. Roditelji moraju biti modeli prihvatljivog ponašanja, modeli odnošenja prema drugima te modeli izražavanja i nošenja s emocijama. *Priznavanje djetetove individualnosti* se odnosi na pravo djeteta da ga se smatra osobom koja ima vlastite stavove i ideje. Roditelji moraju aktivno slušati svoje dijete, pokušati se staviti u njegove cipele i pomoći mu izraziti misli i osjećaje. *Omogućivanje osnaživanja djeteta* se odnosi na pružanje potpore samostalnosti djeteta. Roditelji moraju podupirati i hrabriti svoje dijete u njegovim inicijativama te mu pružiti nove mogućnosti u kojima može stjecati znanja i iskustva (Pećnik, 2021).

Roditeljska ponašanja se mogu razlikovati, a te razlike tvore određeni odgojni stil. Roditeljske stilove dijelimo u četiri kategorije – autoritarni, autoritativni, permisivni i indiferentni (Baumrind, 1991, 62). Odgojni stilovi roditelja dijele određene značajke i razlikuju se ovisno o razvojnem razdoblju, društvenom kontekstu te metodi procjene. *Autoritarno roditeljstvo* je strogo i zahtjevno. Roditelji koji prakticiraju ovaj odgojni stil orijentirani su na poslušnost te očekuju da se njihove naredbe slušaju bez pogovora. Svojoj djeci osiguravaju uredno okruženje i jasna pravila, ali im ne pružaju toplinu i podršku. Provode strogu kontrolu nad svojom djecom te pažljivo prate njihove aktivnosti. *Autoritativno roditeljstvo* je zahtjevno, ali ovi roditelji svojoj djeci pružaju ljubav i toplinu. Roditelji koji prakticiraju ovaj odgojni stil su asertivni, nenametljivi i ne postavljaju ograničenja svojoj djeci. Ne baziraju se na kažnjavanje djece, ali drže kontrolu nad nepoželjnim ponašanjem djece. Svoju djecu odgajaju da budu asertivne i društveno odgovorne osobe. *Permisivno roditeljstvo* djetetu osigurava podršku i toplinu, ali ne i kontrolu. Roditelji koji prakticiraju ovaj odgojni stil su popustljivi. Od svoje djece ne zahtijevaju zrelost, izbjegavaju sukobe te svojoj djeci zadovoljavaju sve želje. Svojoj djeci ne postavljaju ograničenja. *Indiferentno roditeljstvo* djetetu ne osigurava niti kontrolu niti emocionalnu toplinu. Roditelji koji prakticiraju ovaj odgojni stil hladni su i rijetko pružaju podršku. U isto vrijeme nemaju ograničenja ni zahtjeve za djecu. Zanemaruju odgoj djece i druge odgovornosti povezane uz djecu (Baumrind, 1991, 62).

Roditeljstvo ne može biti samo pozitivno ili negativno iskustvo. Dinamičnost pozitivnih i negativnih utjecaja je određena karakterom roditelja, roditeljskim odgojnim

stilom, socioekonomskim statusom te razini dostupne emocionalne podrške (Pernar, 2010, 259-260).

2. Samohrano roditeljstvo

Idealizirani model nuklearne obitelji je transformacijom društava u svijetu postao samo dio spektra normalnih obitelji. Stoga razumijevanje obiteljskih kultura i struktura te njihovo funkcioniranje mora biti u skladu s vremenom i društvom u kojem živimo (Walsh, 2012).

Sve rašireniji oblik obitelji je obitelj sa samohranim roditeljem, odnosno jednoroditeljska obitelj. Samohrani se roditelji susreću s raznim izazovima i promjenama u svakodnevnom životu poput preopterećenosti, sukoba s bivšim partnerima, odlukama o odgoju djece, selidbi i negativnim stereotipima o ovom obliku obitelji. Oni stoga moraju razviti vještine koje bi im bile potrebne za suočavanje s ovim izazovima. Između ostalog, moraju biti fleksibilni zbog stalne potrebe za razvojem i održavanjem obiteljskih odnosa i obiteljske bliskosti (Hornberger i sur., 2010). Isto tvrdi i Grozdanić (2000, 6) i navodi formiranje novog identiteta kao još jedan izazov samohranih roditelja.

Samohrane se obitelji međusobno razlikuju u više aspekata. Osim po pitanju uzroka, razlikujemo ih i po pitanju izazova i resursa. Pojedini su samohrani roditelji zaposleni i imaju određeni stupanj financijske sigurnosti, dok drugi nemaju. Postoje samohrani roditelji koji imaju drugog roditelja koji im pruža materijalnu potporu i pomoć za brigu o djeci, dok postoje i oni koji nemaju. U praksi se mogu sresti i samohrani roditelji koji imaju na raspolaganju podršku svoje obitelji i prijatelja, dok su s druge strane neki samohrani roditelji relativno izolirani. Mogu se sresti i samohrani roditelji koji žive sami sa svojom djecom, ali i oni koji žive zajedno s roditeljima ili uz još jednu odraslu osobu u kući (Anderson, 2012).

Unatoč svojoj ranjivosti, većina samohranih roditelja svojoj djeci osigurava potrebnu skrb uz samostalno vođenje kućanstva, održavanje društvenog života i uz posao:

Mnogi samohrani roditelji, osobito oni s ograničenim prihodima, kompetentno drže sve konce u svojim rukama, dok pojedinci žive na rubu krize, itekako svjesni da bi neka hitna potreba za povećanjem sredstava ili prekid u rutini mogli pogurati pažljiv i organiziran, ali marginalan sustav preko ruba. Unatoč tome, njihovi domovi nisu "slomljeni", njihovi životi nisu jadni i iako njihova djeca mogu imati problema, većina njih na kraju napreduje (Anderson, 2012, 129-130).

2.1. Uzroci samohranog roditeljstva

Postoje različiti uzroci samohranog roditeljstva. To mogu biti: razvod braka, smrt partnera, izvanbračno rođenje djeteta, napuštanje obitelji te odsustvo jednog roditelja iz određenih razloga poput posla ili zatvora (Grozđanić, 2000., 1).

U posljednje vrijeme odrasle se osobe odlučuju postati roditelji i putem posvojenja, donorske oplodnje ili surogat majčinstva. Tu se radi o fakultetski obrazovanim ljudima u 30-im i 40-im godinama koji žele imati dijete s partnerom, ali ne vide brak ili vezu u skoroj budućnosti. U isto vrijeme se ne žele odreći radosti roditeljstva i obitelji pa što su stariji, to se više odlučuju na taj korak. Ova odluka zahtijeva razmatranje o financijskim i emocionalnim resursima, ali i o određenim žrtvovanjima jer se radi o doživotnoj obvezi koja bi trebala omogućiti uspješan odgoj djeteta. Žene se najčešće odlučuju biti samohrane majke, iako se ovom trendu priključuje sve veći broj muškaraca, uglavnom homoseksualaca, koji odlučuju postati očevima posvajanjem ili surogat majčinstvom (Anderson, 2012).

Samohrani roditelji ne ugrožavaju prilagodbu posvojene djece pa bi procjena posvojitelja na temelju bračnog statusa potencijalno eliminirala osobe koje su emocionalno i socioekonomski spremne poboljšati i promijeniti živote djece koja dolaze iz sirotišta (Tan, 2004). Do istog je zaključka došao i Schmuck (2013) koji podupire odrasle koji žele pomoći djeci bez doma jer su ona najpodložnija štetnim rizicima. Autor naglašava kako bi ih i društvo trebalo podržavati na njihovom životnom putu, a ne im biti prepreka.

Jednoroditeljske obitelji stvorene vlastitim izborom imaju i određene prednosti. Primjerice, ti se roditelji neće morati suočavati sa konfliktima oko skrbnništva i odgoja djece s bivšim partnerom. Isto tako, ukoliko samohrani roditelji imaju mogućnost živjeti sa svojom obitelji, imaju osiguranu financijsku pomoć i pomoć oko brige o djetetu. Djeca u ovim slučajevima imaju snažnije veze s bakama i djedovima i ostalim članovima šire obitelji (Anderson, 2012).

2.1.1. Rastava kao uzrok samohrane obitelji

Rastava braka je najučestaliji uzrok samohranog roditeljstva, zbog čega se utjecaj samohranoga roditeljstva često izjednačuje s utjecajem rastave braka (Keresteš, 2001, 904).

Odlazak jednog roditelja zahtijeva razne prilagodbe pa rastavljeni roditelji moraju pronaći zajednički jezik kako bi održali učinkovito roditeljstvo. Osim suradnje, važno je uspostaviti i novo definirani odnos s djecom poput novih pravila o provođenju vremena, upravljanju disciplinom i kućanskim obavezama (Peris i Emery, 2005, 171). Samohrani roditelji nakon razvoda braka teško nalaze energiju i vrijeme za osobne odnose i posljedično gube prijatelje. Posebno je teško održavati odnose sa zajedničkim prijateljima bivšeg partnera (De Lange i sur., 2014).

Osim za roditelje, razvod braka težak je i za dijete. U tom se razdoblju djeca moraju prilagoditi mnogim životnim promjenama poput odvajanja od jednog roditelja ili promjeni financijskog statusa. Djeca teško prihvaćaju rastavu braka i zbog osjećaja tuge i napuštenosti koji mogu potrajati (Grozđanić, 2000). Tijekom procesa razvoda roditelji mogu biti preplavljeni raznim emocijama i brigama vezanim uz financijska pitanja. To razdoblje opisuju i sukobi s bivšim partnerom koji samohranom roditelju stvaraju dodatne teškoće. Sav taj stres i napetost negativno utječu na resurse koje bi roditelji trebali posvetiti svojoj djeci (Peris i Emery, 2005).

Proces razvoda obilježava i nedostatak komunikacije. Roditelji, osobito očevi, ne komuniciraju jasno s djecom oko razdvajanja (Dunn i sur., 2001, 283). Roditelji moraju shvatiti kako komunikacijom i emocionalnim izražavanjem mogu ublažiti određene aspekte dječje neprilagođenosti razvodu te spriječiti razvijanje depresije, anksioznosti i agresivnosti. Pozitivna bi komunikacija mogla poboljšati suroditeljstvo kao i rezultirati dogovorima o smanjenju promjena, primjerice mjesta stanovanja, škole ili drugim odlukama važnim za ekonomsku dobrobit djece (Herrero i sur., 2020). Kada roditelji ne komuniciraju s djecom, ona se najčešće povjeravaju bakama i djedovima te drugim bliskim članovima obitelji. Stoga odnos s bakama i djedovima ima posebno značenje djeci koja prolaze obiteljsku tranziciju (Dunn i sur., 2001).

Jedna posljedica razvoda je danas poznata pod nazivom helikopter roditeljstvo (Buchanan i LeMoyne, 2020, 7), Samohrane majke nakon razvoda često pretjeruju prilikom kompenziranja nedostatka figure oca, koja se najčešće odnosi na mušku djecu, dok za kćeri nastavljaju normativno roditeljstvo. Helikopter roditeljstvo može pogoršati negativne posljedice za dobrobit sinova koji tu pretjeranu uključenost smatraju nametljivom. U takvim slučajevima je važno podržavati autonomiju sinova koji se žele pokazati sposobnima za održavanje svoje tradicionalne uloge.

Važno je napomenuti kako se osjećaj gubitka roditelja putem razvoda razlikuje od onog koji je uzrokovan smrću. Roditelj kojega nema, u slučaju smrti se idealizira, a u slučaju rastave često obezvrjeđuje. U slučaju razvoda prilagodba djeteta ovisi o više čimbenika, na primjer odnosima u obitelji, o tome ostaje li dijete bez jednog roditelja, ali i o starosti i spolu djeteta (Grozđanić, 2000).

2.1.2. Smrt kao uzrok samohrane obitelji

Smrt supružnika se smatra najbolnijim i najstresnijim načinom postajanja samohranog roditelja. Iako se radi o normalnom iskustvu, obitelj na smrt reagira s puno emocija, a to rezultira psihološkim, fizičkim i socijalnim posljedicama. Smrt jednog roditelja udvostručuje financijsku i emocionalnu odgovornost drugog roditelja. Odgovornost i odgoj djece ostaju preostalom supružniku, koji se zbog osjećaja ljutnje, tuge i usamljenosti može osjećati nedovoljno sposobnim da bude samohrani roditelj. Osim što se gubi emocionalna podrška drugog roditelja, smrt može biti izrazito teška i ako se radi o jasnim podjelama tradicionalnih spolnih uloga koje preostali roditelj nije spreman preuzeti kao i određene zadatke koji su potrebni za održavanje domaćinstva (Grozđanić, 2000).

Samohranim roditeljima nakon smrti partnera roditeljstvo, odnosno odgoj djece daje svrhu. Briga i odgovornost za djecu ih štite od štetnih psiholoških posljedica gubitka i služe kao motivacija za suočavanje s patnjom i tugom. Samohrani roditelji se uz vlastitu tugu nose i s tugom svoje djece (Anderson i sur., 2022, 241). U istraživanju Glazer i sur. (2010) sudionici su izjavili kako su upravo zbog toga postali kritični prema vlastitim roditeljskim vještinama jer su smatrali kako nisu dovoljno sposobni odgajati dijete koje pati zbog gubitka roditelja. Gubitak partnera utjecao je i na njihov roditeljski stil, a njihova se roditeljska uloga dovodila u pitanje i od strane društva. Sudionici su u ovom slučaju istaknuli važnost grupa za podršku u prilagodbi i oporavku obitelji zbog osjećaja da ih netko razumije.

Samohrani se roditelji također trude održati vezu s partnerovom obitelji nakon smrti kako bi djeca imala poveznicu s pokojnim roditeljem. Mijenja se i društveni aspekt njihovog života pa odnosi jačaju, ali se i gube jer su roditelji osjetili nedostatak podrške kad su je očekivali. Zajedničko iskustvo gubitka koje samohrani roditelji dijele sa svojom djecom najviše ojačava njihov odnos (Anderson i sur., 2022).

2.1.3. Maloljetnička trudnoća kao uzrok samohrane obitelji

Djeca roditelja tinejdžera u većini su slučajeva neplanirana i rezultat su relativno kratkotrajnih veza. Vjerojatnost da će očevi ostati povezani s majkom ili djetetom je vrlo mala, stoga tinejdžerice posljedično postaju samohrane majke. U tim osjetljivim godinama prirodno je da tinejdžeri traže veću neovisnost, no odgoj i briga o djetetu zahtijevaju odgovornost i snagu koju tinejdžeri nemaju. Roditelji tinejdžeri se teško nose i s financijskom nestabilnošću, stoga im je potrebna veća podrška obitelji. Mladi samohrani roditelji moraju voditi brigu o svom djetetu dok su i sami djeca. Moraju održavati kredibilitet kao djetetovi roditelji pa će nekad morati odbiti autoritet vlastitih roditelja (Anderson, 2012).

Slične su rezultate u svom istraživanju dobili i Agnafors i sur. (2019) koji su naglasili kako je rađanje djeteta u adolescenciji zahtjevno i zbog toga što tjera osobu na prijelaz iz djetinjstva u odraslu dob. Istaknuli su čestu pojavu postporođajne depresije koje mladoj majci može, uz izazove brige o djetetu, otežati obavljanje vlastitih razvojnih zadataka. Osim razvojnih zadataka, mlade majke tinejdžerice susreću se i s teškoćama u pogledu obrazovanja. Ukoliko se prilagode društvenom stereotipnom pogledu na majčinstvo, koje propisuje intenzivno roditeljstvo, imaju manje izgleda za postizanje višeg stupnja obrazovanja zbog zahtjeva koji su nespojivi s brigom o djetetu. Sličan je scenarij vezan uz mlade očeve koji se prilagodbom na društveni pogled na očinstvo odriču obrazovanja kako bi mogli raditi i biti hranitelji djeteta (Mollborn, 2010).

Roditelji tinejdžeri podložni su stigmatizaciji od strane društva. Većina njih, osobito mlade majke, ističu i kako mediji prikazuju život majki tinejdžerica na krivi način što dovodi do stvaranja stereotipa i predrasuda. Jedan takav stereotip je da su majke tinejdžerice lijene, neodgovorne i usmjerene samo na primanje pomoći države. One se ne slažu s tim, već vjeruju kako su jednako kompetentne kao i starije majke. Većina njih smatra kako im je majčinstvo ipak poboljšalo živote i one ga vide u pozitivnom svjetlu (Yardley, 2008).

Žene koje rode u tinejdžerskim godinama često rano napuštaju obiteljski dom te se počnu same brinuti o svom djetetu bez pomoći djetetovog oca. Kasnije u životu najčešće sklapaju partnerstva s muškarcima koji su imali sličan životni put. (Dunn i sur., 2004, 563) Očevi, iako kao tinejdžeri ne sudjeluju u roditeljskim obvezama, kasnije u životu postanu odgovorniji i žele obnoviti odnose sa svojom djecom i preuzeti očinsku ulogu. Iz tog ih razloga ne treba osuđivati na temelju prošlosti, već uvidjeti kako će doprinijeti dobrobiti djece. Isto tako i majke mogu imati koristi od njihovog pozitivnog sudjelovanja jer će moći podijeliti odgovornosti (Anderson, 2012).

3. Utjecaj samohranog roditeljstva na djecu

Pogledi na utjecaj samohranog roditeljstva na djecu su podijeljeni, jedni istražuju negativne utjecaje dok drugi traže pozitivne ili pak prepisuju one negativne drugim čimbenicima.

Samohrani roditelji su često u lošijoj financijskoj situaciji, što ograničava njihovu sposobnost ulaganja u svoju djecu. Oni imaju manje vremena koje mogu provoditi sa svojom djecom zbog pritiska odgovornosti koje nose sami. Takve životne okolnosti mogu izložiti roditelje raznim psihološkim i emocionalnim stresovima koji mogu štetno utjecati na odgojno okruženje za djecu (Woessmann, 2015).

U posebno osjetljivim razdobljima života (primjerice u pubertetu) djeca u samohranim obiteljima mogu osjetiti nedostatak figure oca ili majke. Dijete bi osjetilo olakšanje ako bi se moglo povjeriti osobi istog spola. U takvim se slučajevima onda može okrenuti drugim izvorima (internetu ili vršnjacima) koje roditelj ne bi odobrio (Schmuck, 2013).

Djeca iz obitelji sa samohranim roditeljem, posebno djevojčice koje žive sa samohranim očevima, podložna su većem riziku od upotrebe marihuane, amfetamina i drugih opojnih sredstava nego djeca iz obitelji s dva roditelja (Hemovich i Crano, 2009, 2106).

Anderson (2002) je došla do rezultata da su djeca iz samohranih obitelji izložena većem riziku od delinkvencije nego djeca iz obitelji s dva roditelja. Autorica upozorava kako su čak i djeca koja pohađaju školu s velikim postotkom učenika iz obitelji sa samohranim roditeljem podložnija većem riziku od delinkvencije ili počinjenja kaznenog djela i prijestupa. Do istih su rezultata došli i De Lange i sur. (2014) koji navode kako djeca u takvim školama prekidaju proces učenja i poučavanja zbog problema koje nose od kuće. Posljedica toga je smanjenje učinkovitosti obrazovanja jer se vrijeme nastave koristi u neakademske svrhe. Djeca iz samohranih obitelji imaju u školama i slabiju koncentraciju pa su sklona napuštanju škole. Ova se djeca zbog loše financijske situacije češće suočavaju i sa zdravstvenim problemima i lošijim životnim standardom što utječe utječu na njihovu psihičku dobrobit (Ali i Soomar, 2019).

No iako se uz samohrano roditeljstvo veže puno negativnih ishoda, ono može biti i pozitivno ukoliko se radi o nestabilnim odnosima roditelja punim konfliktima. U takvim

okolnostima život s jednim roditeljem može biti poželjno okruženje koje potiče dobrobit djece gdje se smanjuje rizik od razvoja disfunkcionalnih problema (Hemovich i Crano, 2009). Do istog su zaključka došli i Dunn i sur. (2004) koji su otkrili da su postoje i djeca koja su osjetila olakšanje nakon promjene obiteljske situacije u jednoroditeljsku. U tim je situacijama suroditeljstvo bilo nemoguće i neprikladno, na primjer u slučajevima obiteljskog nasilja ili zlostavljanja.

Djeca u financijski sigurnim domovima s jednim roditeljem u većini slučajeva ne prolaze loše, posebice ukoliko roditelj ima podršku proširene obiteljske mreže i bliskih prijatelja (Walsh, 2012, 13).

Djeca čiji roditelji međusobno surađuju po pitanju suroditeljstva imaju bolje odnose sa svojim roditeljima, ali i ostalim članovima obitelji poput baka, djedova, braće ili sestara. Upravo je taj kontinuirani pozitivan odnos između roditelja ključan kod dobrobiti djece (Ahrns, 2007). S druge strane, važno je razumjeti kako međusobni neprijateljski odnosi mogu rezultirati sukobima lojalnosti. I sama djeca prijavljuju želju kontakta i odnosa s oba roditelja i žele da roditelji budu međusobno srdačni i ne vrijeđaju jedan drugoga. Stoga bi roditelji „...trebali pokušati održati stabilnost u svom odnosu za bolju budućnost svoje djece. Ako ne uspiju održati stabilnost, onda bi oba roditelja trebala pridonijeti ili podijeliti jednaku odgovornost za bolji odgoj i poticanje intelektualnog i emocionalnog razvoja svoje djece.“ (Ali i Soomar, 2019, 3).

Prema Woesmann (2015) su odluke o razvodu, prekidu ili rađanju djeteta izvan partnerstva vjerojatno povezane i s nekim drugim čimbenicima. To otežava izdvajanje utjecaja obiteljske strukture kao uzroka određenih problema, jer bi ti problemi donijeli loše ishode za djecu bez obzira na to raspadne li se obitelj ili ne. Autor ovdje ističe i kako je moguće da problemi koje dijete ima u školi pridonose raspadu obitelji, a ne da su posljedica toga.

Na djecu više utječu promjene u strukturi nego sama vrsta obiteljske strukture u kojoj žive. Svaka promjena poput razvoda ili ponovnog braka i novog suživota donosi razdoblje prilagodbe i definiranja vlastitog identiteta u novom okruženju. Što je više takvih promjena, veći je rizik za dobrobit djece. To dovodi do zaključka da bi dijete sa samohranim roditeljem bilo čak i bolje, nego da se roditelj ponovno vjenča i omogući svom djetetu život s dva roditelja (Fomby i Cherlin, 2007). Kako su negativne posljedice promjene roditelja veće od posljedica života sa samohranim roditeljem, tako su i traumatizirajući događaji u djetetovu

životu primarni utjecaj negativnog ponašanja djece, a ne struktura obitelji u kojoj živi (Heard, 2007). Istraživači koji se bave ovom tematikom često ispituju samohrano roditeljstvo kao cjelinu i ne uzimaju u obzir traumatizirajuće događaje koji uvelike nadmašuju moguće negativne utjecaje samohranog roditeljstva. Potreba za figurom majke i oca ipak nije toliko važna, već je bitno da djeca ne doživljavaju traumatizirajuće događaje (Schmuck, 2013).

Amato i sur. (2015) proveli su istraživanje o utjecaju obiteljske strukture na obrazovanje djece na društvenoj razini. Navode kako bi zbog porasta broja samohranih roditelja trebalo doći do općeg školskog neuspjeha, što nije slučaj. Iz toga se može zaključiti kako samohrano roditeljstvo ne utječe na školski neuspjeh i smanjenje akademskih postignuća. Autori nadalje zaključuju da obiteljska struktura, iako nema učinak na kognitivne sposobnosti, ima snažan učinak na ponašanje.

Što se tiče smrti, Grozdanić (2000) ovaj gubitak roditelja izdvaja kao najrazorniji stres koji dijete može doživjeti jer se radi o nenadoknadivom gubitku koji ostavlja snažne psihološke posljedice.

Važno je naglasiti kako postoji malo istraživanja koja imaju u fokusu razlike između utjecaja različitih tipova samohranih roditelja. Samohrane obitelji imaju raznoliku prirodu; samohrana majka, samohrani otac, samohrani roditelj udovac, samohrani roditelj s punim skrbništvom ili nikad vjenčani samohrani roditelj. Stoga je bitno ne generalizirati obitelji samohranih roditelja, jer ni sva kućanstva s dva roditelja nisu ista (Hemovich i Crano, 2009).

4. Usporedba statusa samohranih majki i očeva u današnjem društvu

Samohrani roditelji imaju veliku odgovornost jer na sebe preuzimaju uloge i zahtjeve koje vjenčani roditelji uobičajeno dijele. Međutim, samohrane majke pokazuju znatno više problema pri suočavanju s tim zahtjevima nego samohrani očevi. One imaju niža primanja, slabije obrazovanje i manji pristup zdravstvenom osiguranju. Isto tako, samohrane majke su češće primorane primati socijalnu pomoć nego samohrani očevi (Hilton i sur., 2001).

Za razliku od samohranih majki, samohrane će očeve društvo manje kritizirati i češće će se naglašavati njihova plemenitost. Ipak, mnogi samohrani očevi nemaju toliko mogućnosti za psihološku podršku zbog svoje emocionalne izoliranosti, dok se za podršku i pomoć oko brige za djecu često oslanjaju na svoje majke i druge članove obitelji (Anderson, 2012).

Samohrane majke i očevi se ne razlikuju previše u pogledu kompetencija, ali se naglašava velika ranjivost samohranih majki. Stoga su rezultati istraživanja Miall i March (2005) paradoksalni jer ukazuju na stigmatizaciju nevjenčanih očeva, posebice od strane žena. Autori upozoravaju da takvo osuđivanje može dovesti do toga da očevi sumnjaju u svoju očinsku ulogu.

4.1. Razlike u društvenom statusu dvoroditeljskih obitelji i samohranih roditelja

Samohrane obitelji, ali i svi drugi oblici obitelji najčešće se uspoređuju s nuklearnom, dvoroditeljskom obitelji koja se generalno gleda kao standard. Time su se bavili brojni znanstvenici koji su u obzir uzeli više različitih aspekata prema kojima su htjeli istražiti razlike između ova dva tipa obitelji.

Ford-Gilboe (2000) je svojim istraživanjem htjela otkriti razlike u pogledu snaga obitelji. Između obitelji sa samohranim roditeljem i obitelji s oba roditelja nije bilo statistički značajnih razlika u obiteljskom ponosu, obiteljskoj povezanosti ili netradicionalnoj orijentaciji majke u pogledu spolnih uloga. Oba tipa obitelji su obiteljsku povezanost stavila

na prvo mjesto kao svoju najveću prednost ili snagu. Istraživanjem se naglašava kako svaka obitelj ima vlastitu jedinstvenu kombinaciju vrijednosti i snaga koje definiraju njihov stil funkcioniranja.

Dunn i sur. (2001) su istraživali pozitivnost i učestalost povjerenja djece u odnosima s majkom. Samohrane se majke nisu razlikovale od majki u dvoroditeljskim obiteljima te su pokazale veliku uključenost u zajedničke obiteljske aktivnosti. Međutim, ova velika povezanost nosi sa sobom poteškoće koje samohrani roditelji imaju kada trebaju ostaviti svoju djecu drugima. Istraživanje je otkrilo da blizak odnos roditelja i djeteta pozitivno utječe i na kvalitetu dječjih prijateljstava. Djeca u obiteljima samohranih majki su imala rjeđi kontakt s prijateljima od druge djece zbog nedostatka vremena jer su bila uključena u kućanske i obiteljske aktivnosti, ali i zbog nedostatka resursa. S druge strane, Brajša-Žganec i Hanzec (2015) su svojim istraživanjem spoznali kako su djeca iz samohranih obitelji više prosocijalna nego djeca iz dvoroditeljskih obitelji. Pretpostavka je kako su mogući uzrok tome kompenzacijski mehanizmi kojima se koriste samohrani roditelji.

Hilton i sur. (2001) su došli do spoznaje kako u pogledu roditeljske učinkovitosti, odgovornosti, veličine mreže podrške i društvene aktivnosti nema značajnih razlika između jednoroditeljskih i dvoroditeljskih obitelji. Isto tako, nije bilo značajnih razlika u školskom uspjehu, zdravlju, izvanškolskim aktivnostima djece te dječjem samopoštovanju. Jedine značajne razlike su vidljive u financijskom statusu i u ponašanju djece. Autori su usporedbom ova dva tipa obitelji otkrili da samohrane roditelji prijavljuju više internaliziranih i eksternaliziranih problema u ponašanju djece od vjenčanih roditelja.

Hornberger i sur. (2010) su istražili koliko se razlikuje provođenje slobodnog vremena između obitelji sa samohranim roditeljem u usporedbi s dvoroditeljskim obiteljima. Rezultati koje su dobili sugeriraju da samohrani roditelji znatno slabije sudjeluju u raznim oblicima slobodnog vremena poput igranja, zajedničkih objeda, putovanja ili posjećivanja sportskih događaja. Autori ovdje upozoravaju da, iako postoje velike razlike u uključenosti roditelja u slobodno vrijeme, samohrani roditelji svakako sudjeluju u slobodnom vremenu unatoč vlastitim ograničenjima. Primjerice, neke se obiteljske aktivnosti često odvijaju izvan kuće i zahtijevaju vrijeme ili novac pa je slabije sudjelovanje u takvim aktivnostima očekivano.

Rezultati ovih istraživanja potvrđuju sposobnost samohranih roditelja da se prilagode otežanoj životnoj situaciji i omoguće što bolji odgoj svojoj djeci. Iako postoje određene

različitosti s dvoroditeljskim obiteljima, sličnosti prevladavaju, osobito u pogledu snaga i obiteljskog funkcioniranja.

4.2. Stavovi o samohranom roditeljstvu

Brojni su se autori bavili stavovima društva o samohranom roditeljstvu. Jedne od njih su Raboteg-Šarić i Pećnik (2010) koje naglašavaju važnost tih stavova jer oni mogu utjecati na kvalitetu života samohranih roditelja i njihove djece, na ponašanje drugih prema samohranim roditeljima i na njihovu sposobnost suočavanja sa svakodnevnim izazovima. Rezultati njihovog istraživanja upućuju na lošu percepciju samohranih roditelja u društvu, posebno rastavljenih ili nevjenčanih samohranih roditelja. Najnepovoljniji stavovi su bili izraženi prema samohranim majkama koje su rodile izvanbračno dijete. S druge strane, društvo samohrane roditelje udovice i udovce percipira pozitivno jer ih ne smatra odgovornima za njihovu obiteljsku situaciju.

Do sličnih je rezultata došla i Zartler (2014) koja je istražila stavove djece i roditelja iz samohranih obitelji. Djeca su izrazila osjećaj nedostatka što se tiče dnevne rutine i roditeljskog vremena, samohrane majke su pak izrazile nedostatak muške osobe i za sebe i kao uzor djeci, dok su samohrani očevi izrazili nedostatak nježne osobnosti. Pozitivne stavove prema samohranom roditeljstvu su u ovom istraživanju iskazali samo oni samohrani roditelji koji su imali razne sukobe i loš odnos s bivšim partnerom. Došlo se do saznanja da samohrani roditelji razvijaju razne strategije kako bi se nosili sa stavovima i predrasudama društva u kojem žive, poput surađivanja s drugim roditeljem za uspostavljanje slike nuklearne obitelji na javnim događajima ili uspostavljanja novih partnerstava kao oblika kompenzacije.

Miall i March (2005) su se posebno posvetili stavovima o samohranim očevima i svojim istraživanjem su došli do rezultata u kojima većina ispitanika smatra kako je bolje da biološki otac odgaja sam svoje dijete, nego dvoroditeljska udomiteljska obitelj. Ispitanici su svoje mišljenje temeljili na očevom odabiru da se on brine o svom djetetu, a ne na biološkoj vezi otac-dijete. Međutim, mišljenje o samohranim očevima koji se odluče dati dijete na posvajanje je podijeljeno. Žene takve očeve smatraju sebičnima i neodgovornima, dok

muškarci takve očeve manje osuđuju smatrajući ih možda premladima ili financijski nesposobnima za očinstvo.

Rezultati ovih istraživanja pokazuju kako se samohrani roditelji suočavaju s raznim teškoćama koje mogu biti rezultat negativne percepcije od strane društva. Raboteg-Šarić i Pećnik (2010) naglašavaju potrebu senzibilizacije društva za potrebe samohranih roditelja te razumijevanja njihove životne situacije. Važnu ulogu daju odgojno-obrazovnim ustanovama i medijima koji bi trebali poticati uvažavanje različitosti obiteljskih sustava današnjice. TV serije ili *sitcomi*¹ ovdje mogu odigrati vrlo veliku i važnu ulogu. Obiteljske TV serije i *sitcomi* su u posljednje vrijeme postupno počeli prikazivati kako se obitelj i obiteljski život mijenja pod utjecajima i djelovanjima društvenih promjena. One prikazuju komplicirane veze u obitelji, sukob generacija, redefiniranje obitelji uslijed rastave braka i samohranog roditeljstva. Prikazuju i istospolne brakove, usvajanje djeteta i međurasno usvajanje. Stoga bi TV serije mogle biti svojevrsni prozor u život samohranih roditelja i omogućavati bolje razumijevanje njihovog svijeta (Walsh, 2012).

¹ eng. situation comedy – komedija situacije

II. METODOLOGIJA

1. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja su samohrani roditelji prikazani u televizijskim serijama. U istraživanju se pozornost posvećuje prikazu njihovog položaja u društvu, roditeljski stil koji preferiraju, načini rješavanja specifičnih odgojnih situacija te prikaz utjecaja njihovog roditeljstva na djecu.

2. Cilj istraživanja

Cilj ovog rada je analizom sadržaja televizijskih serija istražiti kako se samohrani roditelji prikazuju široj javnosti u TV serijama, analizirati prikaze njihovih ponašanja i odgojne odluke i postupke iz pedagoške perspektive.

3. Istraživačka pitanja

Temeljem postavljenog predmeta i cilja istraživanja postavljaju se sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koji roditeljski stil prakticiraju samohrani roditelji u TV serijama?
2. Kako samohrani roditelji u TV serijama rješavaju specifične odgojne situacije?
3. Kako samohrani roditelji u TV serijama utječu na svoju djecu?
4. Kakvi su stavovi društva prema samohranim roditeljima u TV serijama?
5. Koje su razlike u prikazu položaja samohranih roditelja i roditelja u dvoroditeljskim obiteljima u TV serijama?

4. Metoda istraživanja

U ovom se radu koristi metoda analize sadržaja. Ova se metoda koristi u kvalitativnim istraživanjima, kojom se na sustavan način opisuje značenje analiziranog kvalitativnog materijala. Ovom se metodom klasificira prikupljeni materijal te mu se pridaje značenje, a

može se primijeniti na širok raspon materijala poput udžbenika, brošura, dnevnika, internetskih stranica, televizijskih programa i drugih. Korištenje ove metode omogućuje specifičan pogled na materijale na temelju postavljenog istraživačkog pitanja kojima se kasnije pripisuje značenje. Serije također mogu biti analizirane ovom metodom jer ne nose standardizirano značenje, već im se ono mora pripisati te jer zahtijevaju određeni stupanj interpretacije. Na primjer, u ovome se radu samohrani roditelji gledaju iz pedagoške perspektive te se na taj način interpretiraju podaci prikupljeni iz serija. Sociolozi ili teolozi bi pristupili s drugim istraživačkim pitanjem te došli do drugačije interpretacije podataka.

Ova se metoda prvenstveno koristi u psihološkim i sociološkim istraživanjima, a 1941. godine ju usavršava Harold Lasswell i na taj način omogućuje njezino korištenje izvan društvenih i komunikacijskih znanosti (Schreier, 2012).

5. Uzorak

Za potrebe ovog istraživanja odabrani su prikazi četiri samohrana roditelja iz četiri različite TV serije. Promatrani likovi su samohrani očevi Alan Harper iz američke serije *Dva i pol muškarca* (*Two and a Half Men*, CBS, 2003.) i Danny Tanner iz američke serije *Puna kuća* (*Full House*, ABC, 1987.) te samohrane majke Lorelei Gilmore iz američke serije *Gilmoreice* (*Gilmore Girls*, The WB, 2000.) i Sam Fox iz američke serije *Bolje stvari* (*Better Things*, FX, 2016.).

Središnji lik Alan predstavlja samohranog roditelja koji je rastavljen, ali zajedno s bivšim partnerom, koji s njim ne živi u istoj zajednici, održava partnerstvo u roditeljstvu. Alan je tridesetpetogodišnjak (prvi prikaz), po zanimanju kiropraktičar te ima vlastitu kiropraktičku kliniku. Živi u Miamiju (Sjedinjene Američke Države) u kućanstvu sa sinom jedincem Jakeom i dvije godine starijim bratom Charliejem. Uz njih je često i kućna pomoćnica Berta. Od snimljenih 12 sezona, analizira se njih 10 jer se u zadnje dvije sezone Jake ne prikazuje, odnosno samo se spominje te se ne može vidjeti očev odgojni utjecaj na njega. Ukupan broj analiziranih epizoda iznosi 224.

Sam predstavlja samohranog roditelja koji je rastavljen te sam odgaja i brine o djeci. Ona živi u Los Angelesu (Sjedinjene Američke Države) u kućanstvu sa svoje tri kćeri, Max, Frankie i Duke. Kao prva susjeda uz njihovu kuću živi i Samina majka i baka njezine djece Phyllis. Sam ima oko pedeset godina te se bavi glumom. Osim što je glumica, posuđuje i

glasove likovima u animiranim serijama, drži sate glume te radi kao redateljica. Ukupan broj snimljenih epizoda je pet te su sve analizirane. Ukupan broj analiziranih epizoda iznosi 52.

Danny predstavlja samohranog roditelja udovca koji živi u San Franciscu (Sjedinjene Američke Države) u kućanstvu s tri kćerke (D.J., Stephanie, Michelle), ženim bratom Jessejem i najboljim prijateljem Joeyjem. Uz njih kasnije žive i Jessejeva supruga Becky te njihova dva sina Alex i Nicky. Danny je tridesetogodišnji novinar koji vodi emisiju *Dobro jutro, San Francisco*. Svih je osam sezona serije analizirano, a ukupan broj analiziranih epizoda iznosi 193.

Lorelei predstavlja samohranog roditelja koji je postao roditeljem u tinejdžerskim godinama. Ona živi u zajednici sa svojom kćeri Rory u malenom fiktivnom gradu Stars Hollow (prema prikazu u blizini New Yorka, Sjedinjene Američke Države). Lorelei na početku serije ima 32 godine te radi voditeljica prenoćišta Independence Inn, a kasnije postaje i vlasnica prenoćišta Dragonfly Inn. Ukupno je snimljeno 7 sezona serije te su sve analizirane. Ukupan broj analiziranih epizoda iznosi 153.

III. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA

1. Televizijska serija *Dva i pol muškarca*² o Alanu Harperu

Serijska *Dva i pol muškarca* je američka TV serija snimana od 2003. do 2015. godine (IMBd, n.d.). Serija prati dvojicu braće koji spletom okolnosti počnu živjeti zajedno. Alan Harper samohrani je otac koji nakon 12 godina braka dolazi zajedno sa svojim sinom Jakeom živjeti kod svog brata Charlieja jer ga je bivša supruga izbacila iz njihove zajedničke kuće. Alan i Judith (bivša supruga) oboje brinu o Jakeu i pokušavaju održati partnerstvo u roditeljstvu. Jake radne dane provodi s majkom, dok je vikendom kod oca.

Slika 1. *Dva i pol muškarca*

Charlie Harper (lijevo), Jake Harper (sredina) i Alan Harper (desno)

(Izvor: <https://www.imdb.com/title/tt0369179/> 20.5.2023.)

Alan je primjer autoritativnog stila roditeljstva koji pruža svom djetetu ljubav, sigurnost i toplinu (Baumrind, 1991). Iako kao otac odgojitelj, puno griješi u ulozi roditelja, Alan više puta pokazuje kako bezuvjetno voli Jakea. On mu pomaže oko škole, nabavlja sebi i njemu video kamere kako bi se mogli vidjeti i preko tjedna kad je Jake kod majke, pruža mu utjehu kad je tužan i trudi se povezati s njim različitim aktivnostima. S druge strane, Alan postavlja ograničenja kako bi i dalje imao kontrolu na odgojem svog sina. U jednoj je situaciji rekao Jakeu: „Ja sam odrasla osoba, ti si dijete. Uči ćeš unutra i ponašat ćeš se

² „Two and a Half Men“

lijepo!“ (S2E23) Čak i u vrijeme Jakeove adolescencije kao otac pokušava sina (ali i sebe) uvjeriti kako i dalje ima utjecaj na njega jer mu je otac. Roditelji koji prakticiraju ovakav stil odgoja, poučavaju djecu da budu asertivne i društveno odgovorne osobe. Alan uči sina Jakea brojnim stvarima, kao što su: da ne gleda žene kao seksualne objekte, da ih cijeni i ne bude mizoginist³, da veze ne znače samo seks nego i brigu i poštovanje, da novac ne donosi sreću, da je nagrada bez truda besmislena te da izbjegava sukobe. Otac je Jakeu dao sve te savjete, iako ih se nekad ni sam nije držao. Jedini primjer kojim glavni lik Alan odskače od autoritativnog roditeljstva je kažnjavanje svog sina. Alan često kažnjava Jakea pogotovo ukoliko se radi o njegovom neprimjerenom ponašanju u školi, lošim ocjenama ili jednostavno neposluhu.

Svaki se roditelj nađe u nekoj specifičnoj odgojnoj situaciji koju treba riješiti. Jedna od tih je razgovor o vezama i intimnim odnosima. Peris i Emery (2005) tvrde da bračni partneri jedno drugome pružaju podršku u pogledu obavljanja ovog roditeljskog zadatka, dok nakon razvoda ostaje pitanje tko će ispuniti tu ulogu. Središnji lik Alan izbjegava razgovore o seksu pred Jakeom pa ga često šalje u drugu sobu ukoliko u razgovoru s drugim osobama dođe red na tu temu. Ocu je teško razgovarati o toj temi čak i ako ga Jake direktno pita. Primjer toga je Alanovo objašnjavanje Jakeu da je *booty call*⁴ stari poziv ljudima za pranje rublja (S3E16). Iako je ocu iznimno teško voditi takve razgovore sa sinom Jakeom, on brani i svom bratu Charlieju da razgovara s nećakom o tome jer smatra da njegovo viđenje veza i intimnih odnosa nije pozitivno.

Druga je odgojna situacija djetetovo izbjegavanje i ignoriranje. Alan se više puta našao u situaciji da je doživio odbijanje od sina Jakea. Kada je Jake bio mlađe dijete, otac ga je puštao da sam odluči kad će razgovarati s njim i vodio ga je dječjem psihijatru. Tijekom adolescencije dolazi do raspada međusobnog utjecaja, osobito ako samohrani roditelj i dijete ne žive stalno u istom kućanstvu. To znači da djeca postaju dominantna u tom odnosu, dok utjecaj roditelja slabi (Hawkins i sur., 2007). Serija prikazuje kako Jake postaje dominantniji u adolescenciji pa ga Alan moli da ne odbija provoditi vrijeme s njim i trudi se promijeniti to razgovorom.

³ mizoginist (od mizoginija) – muškarac koji osjeća odbojnost ili nesklonost prema ženama (Hrvatski jezični portal)

⁴ eng. *booty call* – poziv na seks; komunikacija kojom osoba dogovara seksualni susret s nekim. To može biti putem poziva ili poruke, a naglasak je na spontanosti samog čina (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/>).

Treća odgojna situacija je kompleksna za roditelje adolescenata. U S8E1 Alan uhvati dvije djevojke kako izlaze iz Jakeove sobe. Iako ga je brat savjetovao da prvo dobro razmisli kako će reagirati u ovoj situaciji, Alan je odlučio direktno napasti Jakea kako bi saznao što su djevojke radile u njegovoj sobi i zašto ga Jake nije kao svog oca pitao za dopuštenje. Ovakvim je načinom rješavanja nastale situacije odgurnuo Jakea od sebe i napadajući ga doveo svog sina do toga da mu laže i ne govori istinu.

Sljedeća je odgojna situacija uzimanje ilegalnih sredstava i konzumiranje alkohola. Jake je pretjerano konzumirao alkohol više puta, ali Alan to uopće nije ni primjećivao jer je bio zauzet svojim životom. Jednom ga je prilikom stric Charlie doveo kući, ali Alan zbog stvari koje su se njemu događale u tom trenutku opet nije imao nikakvu posebnu reakciju. Tek je u jednoj posebnoj situaciji bio ljut na sina Jakea nakon što ga je uhvatio pod utjecajem alkohola pa je vičući na njega želio da on shvati kako alkohol nije „cool“. Djeca iz samohranih obitelji podložnija su riziku korištenja ilegalnih supstanci (Hemovich i Crano, 2009), što je vidljivo i u seriji kada Jake započne pušiti marihuanu. To je uspio sakriti od oca Alana pa se ne može komentirati njegova reakcija.

Zadnja je situacija specifična za samohrane roditelje, a radi se o ponovnim izlascima roditelja na spojeve, viđanjima s drugim osobama i ulazak u vezu s novom osobom. Djeca čiji roditelji nakon rastave više puta sklapaju nova partnerstva mogu imati teškoće u prilagodbi. Važno je te promjene olakšati djetetu (Flowerdew and Neale, 2003). Alan je više puta izlazio na spojeve, viđao se s drugim ženama i započinjao nove veze pa čak i novi brak. U većini se slučajeva trudio sakriti to od sina Jakea, ali je razgovarao s njim i objasnio mu da ga uvijek može pitati što ga zanima. Isto tako mu je jednom prilikom rekao kako nijedna žena neće zamijeniti njegovu mamu, bez obzira u kojem smjeru njegova veza ode. Jakeu nije imao reakciju na to sve dok Alan nije započeo tajnu vezu s majkom svog najboljeg prijatelja Eldridgea. Osim što je započeo tu vezu, Alan je i lagao pa se Jake toliko naljutio na njega da je odlučio otići kod majke.

Središnji lik Alan kao samohrani roditelj u ulozi oca, ima i pozitivan i negativan utjecaj na sina Jakea. Alan je donekle uspješni kiropraktičar koji ima strast prema kazalištu i čitanju knjiga. Nažalost nije to uspio prenijeti na sina iako je pokušavao. Trudio se učiti s njim, vodio ga je na razne sportske i ostale aktivnosti, imali su zajedničke objede i gledali filmove kod kuće ili u kinu. Hornberger i sur. (2010) ističu kako su ovi oblici provođenja slobodnog vremena važni za obiteljsko funkcioniranje u kućanstvima sa samohranim

roditeljem. Buchanan i LeMoyne (2020) naglašavaju kako dobrobit djeteta ovisi o tome koliko dobro roditelji rješavaju nesuglasice i razvod, a Alan se trudio olakšati Jakeu proces razvoda tako što je održavao partnerski odnos sa svojom bivšom suprugom. Kada su smatrali da je potrebna stručna pomoć, Alan ga je vodio dječjem psihijatru. Ovaj se prikaz Alana kao samohranog roditelja ne poklapa s navodima Dunn i sur. (2001) da očevi ne komuniciraju jasno s djecom oko razvoda. S druge strane, Alan je svog sina izložio negativnom utjecaju svog brata te ga nije dovoljno dobro štitio. S obzirom da samohrane roditelje prate financijske teškoće (Grozđanić, 2000), tako je i Alan morao doći živjeti kod brata Charlieja koji ima dobra primanja. Stric Charlie nije učio nećaka Jakea da bude odgovoran te ga nije poticao da se trudi u školi. Kada mu je trebao pomoći oko lektire kupio mu je vodič za lektiru da ne mora čitati knjigu, a jednom mu je prilikom rekao „Spavaj u školi kao druga djeca.“ (S2E10). Učio je Jakea klađenju i drugim igrama na sreću. Redovito je konzumirao alkohol pred njim, dovodio žene u kuću na jednu noć i takav svoj život prikazivao kao bajku.

U S6E16 stric Charlie govori bratu Alanu i nećaku Jakeu da iznesu pijanu, polugolu ženu iz njegove sobe da ju ne vidi njegova zaručnica. Alan je to napravio bez razmišljanja o tome kakvu sliku o životu i vezama to šalje Jakeu. Nadalje, uspostavljanje novih partnerstava utječe na djecu, a što je veći broj tih promjena to će biti negativniji utjecaj na ponašanje i kognitivna postignuća djece (Fomby i Cherlin, 2007). U seriji se može vidjeti kako Alan dosta često izlazi na spojeve, mijenja partnerice ženi se i seli u više navrata. Ovakvim ponašanjem nije postavio dobar primjer Jakeu, bez obzira na savjete koje mu je davao. I konačno, loš utjecaj koji je Alan imao na Jakea je njegovanje lošeg odnosa prema vlastitoj majci. Alan se loše odnosi prema svojoj majci, što često radi pred Jakeom pa ga time uči da ne poštuje ni svoju majku ni baku.

Serija ne prikazuje da je Alan kao samohrani roditelj loše percipiran od strane društva. Društvo je osuđivalo samo njegove negativne karakterne osobine, ponajviše škrtost i konformizam. U seriji ima više likova koji su samohrani roditelji poput Alanove majke Evelyn, bivše supruge Judith, ali i brojnih drugih sporednih likova s kojima se Alan susreće (majka Jakeovog prijatelja Lyndsey, Charliejeva djevojka Lisa, Charliejeva djevojka Linda, susjed Jerome i drugi). U S4E21 Alan odlazi na sastanak grupe za podršku samohranim roditeljima, ali ne zbog poteškoća s predrasudama društva ili roditeljskih teškoća, već kako bi upoznao nove ljude.

U seriji nisu prikazane nikakve značajne razlike između samohranih roditelja i roditelja iz dvoroditeljskih obitelji, jer nema stalnih prikaza dvoroditeljskih obitelji. U fokusu serije su samohrani roditelji i samci.

2. Televizijska serija *Bolje stvari*⁵ o Sam Fox

Američka TV serija *Bolje stvari* snimana je od 2016. do 2022. godine (IMBd, n.d.). U fokusu je serije samohrana majka Sam Fox i njezin život s kćerima Max, Frankie i Duke. Glavni lik je majka Sam koja samostalno odgaja kćeri, dok ih njihov otac Xander tek rijetko viđa. Sam i Xander nakon razvoda braka nemaju dobar odnos, ali kćeri ipak vole svog oca. Iako se kćeri nalaze kod majke Sam, ona je ta koja plaća alimentaciju bivšem mužu jer je ona u financijski boljoj situaciji nego on.

Slika 2. *Bolje stvari*

Redom: Sam Fox, Duke Fox, Frankie Fox i Max Fox

(Izvor: https://www.rottentomatoes.com/tv/better_things 23.5.2023.)

Sam je primjer majke koja primjenjuje permisivan stil roditeljstva. Roditelji koji prakticiraju ovaj odgojni stil djetetu pružaju ljubav, podršku i toplinu (Baumrind, 1991). Sam svojim kćerima redovito govori kako ih voli, često ih grli i na razne druge načine pokazuje ljubav. Između ostalog ona svoje kćeri naziva svojim „ljubavnim životom“. Roditelji koji zastupaju ovakav odgojni stil nemaju kontrolu nad svojom djecom. Sam nema nikakav autoritet nad svojim kćerima pa ju one redovito vrijeđaju, ponižavaju ili jednostavno

⁵ „Better Things“

ignoriraju. U jednoj ju je situaciji srednja kćer Frankie nazivala pogrđnim imenom i zaključala je izvan kuće (S2E8). Još jedan primjer u kojem se vidjelo kako Sam nema kontrolu i autoritet je (S2E7) kada ju kćer Frankie u prijenosu uživo snima svojim mobitelom samo u ručniku. Sam se toliko naljutila da joj je bacila mobitel u sudoper pun vode. Ovaj se događaj razrješava tako da se na kraju majka morala ispričavati jer je kćerin mobitel bacila u vodu. Kada se ovim kćerima ne ispuni svaka želja one prave majci problem čak i na javnim mjestima i pred drugim ljudima. Ako se najstarija kćer Max ljutila na svoju majku ona je redovito na sred ulice vikala na nju da ju mrzi, a jednom prilikom je čak pred njenim gostima izašla iz svoje sobe u gaćama i hodala bezbrižno pred svima (S1E3). Permisivni roditelji su popustljivi, pa Sam čak i ako se naljuti na kćeri ona im i dalje popušta. Konkretni primjer popustljivosti može se vidjeti (S2E1) kada Max dovodi dečka koji ima 35 godina u kuću, a ona je još jedva punoljetna. Majka, iako je nezadovoljna, popušta Max jer zna da ako želi i dalje imati kontakt s njom mora prihvatiti i njezinog dečka. Ovime se pokazuje način na koji se izbjegavaju sukobi sa svojom djecom što je još jedna karakteristika permisivnog roditeljstva. Permisivni roditelji svojoj djeci ispunjavaju gotovo sve želje i ne postavljaju im ograničenja. Sam se trudi postaviti granice svojim kćerima pa ponekad i više na njih, ali u većini slučajeva to prođe neuspješno. Primjer tomu je psovanje. Sam je svoje kćeri više puta upozorila da ne psuju, ali ju one nisu doživljavale, već su u nekim situacijama psovale i svoju majku.

Središnji lik majke po imenu Sam se susreće s određenim odgojnim situacijama i odlučuje ih riješiti na svoj način. Prva situacija je razgovor o vezama i intimnim odnosima. Sam je poprilično otvorena pred svojim kćerima i više puta razgovara o seksu pred njima. Iako često pretjera, želi naučiti svoje kćeri da je seksualnost prirodna i da se ne trebaju sramiti o tome razgovarati. Majka svoje kćeri vodi ginekologu i kupuje im kondome te testove za trudnoću. Prednost ove majke je upravo u tome što je žena i odgaja žensku djecu koja se u pubertetu najčešće žele povjeriti osobi istog spola (Schmuck, 2013). To je prikazano i u ovoj seriji (S1E1) u kojoj Max govori majci kako želi imati mogućnost razgovora s njom o intimnim odnosima.

Sljedeća odgojna situacija je ignoriranje i odbijanje od strane djeteta. Iako samohrano majčinstvo povećava emocionalnu bliskost između majki i ženske djece (Keresteš, 2001), u ovoj seriji majku Sam njezine kćeri redovito odguruju od sebe i to je posebno naglašeno ako im ona ne ispuni svaku želju. Majka takve situacije rješava na razne načine, od svađe pa do obiteljskih sastanaka. U jednoj je situaciji tražila svog psihoterapeuta da dođe kod nje u kuću

glumiti medija kako bi njenim kćerkama prenio ljutnju duhova jer one nisu dobre prema svojoj majci.

Djevojke iz obitelji sa samohranim roditeljem često traže mušku pažnju i započinju seksualnu aktivnost ranije (Grozđanić, 2000). Tu je odgojnu situaciju Sam riješila na sljedeći način. Kada je vidjela da se Max namjerno valja i ljubi s nekim na plaži kako bi ju ona vidjela došlo je do velike svađe, ali je Sam na kraju popustila i ponašanje kćeri Max pripisala tome što je ona tinejdžerica. Kada je kasnije vidjela kako Max spava u sobi s dečkom nije imala nikakvu reakciju i to joj je bilo normalno. U situaciji u kojoj je majka vidjela kćer Frankie u krevetu s dečkom, ona se na nju izderala i izbacila je majku iz sobe. Sam je ostala zbunjena i nije znala što napraviti, jedino što joj je preostalo bilo je napustiti sobu i otići (S4E3).

Četvrta je odgojna situacija zloupotreba ilegalnih sredstava i konzumacija alkohola. Sam je pred kćerkama odlučila glumiti netolerantnost prema alkoholu i drogama. Odbijala im je kupiti alkohol kada su to one tražili od nje (čak i marihuanu su tražili), ali u situaciji kada ih je vidjela pod utjecajem alkohola i droge majka nije imala nikakvu reakciju. Čak je i najmlađa maloljetna kćer konzumirala e-cigarete, a majka kao da to jedina nije primijetila. Tvrdnja da su djeca iz samohranih obitelji pod većim rizikom od zlouporabe ilegalnih supstanci prikazana je i u ovoj seriji (Hemovich i Crano, 2009).

Zadnja analizirana odgojna situacija je izlaženje na spojeve i stvaranje novih partnerstava. Iako je uglavnom otvorena prema svojim kćerima, majka ne želi dovoditi u kuću osobe s kojima se ona viđa. Sam uglavnom skriva od svojih kćeri muškarce s kojima se susreće, a kada je i odlučila upoznati ih s jednim muškarcem i predstaviti ga kao svog dečka taj događaj nije dobro prošao jer su kćeri bile nekulturne i nepristojne.

U ovoj seriji postoji još jedna odgojna situacija koja je relevantna za današnje društvo. U ovoj je obitelji Frankie srednja kćer koja je prvo željela biti dječak, a zatim se kasnije odlučila predstavljati kao nebinarna osoba⁶. Majka Sam je to prihvaćala, trudila se razgovarati s njom i koristiti zamjenice koje Frankie želi. Isto je tako izbjegavala koristiti nazive ženskog roda poput kćer ili sestra.

Sam kao samohrani roditelj nema puno negativnih utjecaja na svoju djecu. Ona je pod velikim roditeljskim stresom s kojim se sama nosi, što posljedično utječe negativno na

⁶ nebinarne osobe - osobe koje se ne identificiraju kao isključivo muško ili žensko (Zulić, M. (2022). *Rodni identiteti, transrodnost i rodna nebinarnost*. <https://nepopularna.org/rodni-identiteti-transrodnost-i-rodna-nebinarnost/>)

njezinu djecu. Ovaj je prikaz u skladu s tvrdnjama kako su samohrane majke izložene zahtjevima svakodnevnoga života, a nemaju podršku partnera koja bi umanjila negativne utjecaje stresora (Keresteš, 2001). U ovoj se seriji majka često protiv stresa bori alkoholom pa se više puta napila čak i pred kćerima. Iako se uz samohrane majke veže loš financijski status (Amato i sur., 2015), Sam je uspješna glumica i redateljica koja ne živi luksuzno, ali može svojim kćerima omogućiti normalan i lijep život. Ona je majka koja se trudi imati dobar odnos s kćerima, koja ih tješi kada su tužne i koja ih ohrabruje kada se osjećaju nesigurno. Ovaj prikaz je suprotan tvrdnjama da samohrani roditelji obično ne mogu biti uz svoju djecu i slušati njihove brige (Ali i Soomar, 2019). Ona je majka koja vozi djecu u školu i na izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Sam svojoj djeci pruža mogućnosti bavljenja različitim aktivnostima slobodnog vremena koje su u skladu s njihovim interesima što pridonosi razvoju i održavanju obiteljskih odnosa i bliskosti (Hornberger i sur., 2010). Sam svoje kćeri stavlja na prvo mjesto pa je tako odlučila vratiti se s odmora sa svojim prijateljicama i radije vrijeme provesti sa svojom djecom. Sam isto tako uči svoje kćeri da budu žene jakih karaktera i snažnih mišljenja i da ne dozvole da ih mišljenje drugih sprječava u uživanju u životu.

S druge strane, Sam kao permisivni tip roditelja jako negativno utječe na svoje kćeri. Ona im omogućuje skoro sve što požele i popušta im u gotovo svakoj situaciji. Sam je navikla svoje kćeri da mogu raditi što žele. Samohrane majke slabije kontroliraju svoju djecu ponajprije bihevioralno, ali i psihološki (Keresteš, 2001). To je vidljivo i u ovoj seriji jer Samine kćeri kada nije po njihovom manipuliraju majkom i nabijaju joj osjećaj krivnje. Često je ponižavaju i vrijeđaju te dovode u neugodne situacije. Kako im majka nije postavila nikakva ograničenja, sama ih je naučila da ju ne poštuju i da ju ne smatraju autoritetom. Kada Sam pokuša to promijeniti posvađa se sa svojim kćerima koje joj prijete odlaskom kod oca. Kada traži bilo kakvu pomoć od njih one ju odbijaju ili ignoriraju i ne sudjeluju u obavljanju kućanskih poslova. Ovaj prikaz je suprotan tvrdnjama da djeca iz obitelji samohranih majki, više sudjeluju u obavljanju kućanskih poslova (Keresteš, 2001). Najstarija kćer jednom prilikom je rekla: „Nije posao djece da pomažu mami, nego obrnuto.“ (S4E4). Kako ju redovito odguruju od sebe, Sam ne zna za stvari koje se događaju u njihovom životu, a posebice ne za one koje nisu dobre, primjerice da se maloljetna Duke slika u izazovnim pozama i objavljuje to na skriveni Instagram profil, da se dopisuje s odraslim muškarcem i puši e-cigarete te da je Max pobacila dijete. Ovo posljednje je majka ipak saznala, ali ne od vlastite kćeri. Prikaz samohranog roditeljstva u ovoj je seriji u skladu s tvrdnjama da djeca

dominiraju životima svojih majki i da samohrane majke imaju slabu kontrolu nad ponašanjem svoje djece (Hilton i sur., 2001). Sam se na isti način i loše odnosi prema svojoj majci ispred svoje djece i njezinih unuka, što utječe na to da djeca ne poštuju ni baku ni nju kao majku.

Ova serija ne prikazuje Sam kao samohranu majku koja je loše percipirana od strane društva. Postoje situacije u kojima su pojedinci komentirali njezine odluke, ali ne na način da ju se osuđivalo kao samohranog roditelja. Primjer je (S3E2) kada Sam ide s Duke na školsku aktivnost gdje joj je jedan otac komentirao kako je dozvolila Duke da ofarba kosu ružičasto i obrije dio glave. S druge strane, Sam doživljava osude, ali od strane svoje majke i svojih kćeri. Frankie joj je jednom prilikom rekla da je loš roditelj jer pravi razlike među djecom i jer se s nekim njezinim odlukama nije slagala. Sve tri kćeri ju osuđuju zbog njezinog lošeg odnosa s njihovim ocem, što podupire tvrdnju da je loš odnos između roditelja i djeteta povezan s lošim odnosom između roditelja (Dunn i sur, 2005).

U seriji nisu prikazane nikakve značajne razlike između samohranih roditelja i roditelja iz dvoroditeljskih obitelji, jer nema stalnih prikaza dvoroditeljskih obitelji. U fokusu je serije obitelj Fox i njihovi prijatelji koji su uglavnom samci ili u vezama bez djece.

3. Televizijska serija *Puna kuća*⁷ o Dannyju Tanneru

Seriya *Puna kuća* američka je TV serija snimana od 1987. do 1995. (IMDb, n.d.). Serija prati samohranog oca Dannyja koji nakon tragične prometne nesreće ostaje udovac s tri kćeri, D.J., Stephanie i Michelle. U fokusu serije su i Jesse (brat njegove preminule supruge Pamele) te Joey (Dannyjev najbolji prijatelj). Njih dvojica žive zajedno s Dannyjem i pomažu mu oko brige i odgoja njegovih kćeri.

Slika 3. *Puna kuća*

⁷ „Full House“

Redom: Joey Gladstone, Stephanie Tanner, D.J. Tanner, Danny Tanner, Michelle Tanner i
Jesse Katsopolis

(Izvor: <https://www.mamamia.com.au/full-house-kids-now/> 25.5.2023.)

Glavni lik iz ove serije je Danny, otac koji njeguje autoritativan odgojni stil roditeljstva. Ovo su brižni roditelji, topli i puni ljubavi (Baumrind, 1991). Danny je otac koji je izrazito topao i pažljiv prema svojim kćerima. On je uključen u živote svojih kćeri, zanima ga kako se osjećaju, pruža im utjehu kad su tužne i trudi se održavati bliskost s njima putem različitih obiteljskih aktivnosti. Uz ljubav, autoritativni roditelji daju i ograničenja svojoj djeci. Danny nema problem svojim kćerima reći „ne“ i tražiti od njih da se drže njegovih pravila. On se trudi imati kontrolu unutar svoje obitelji i to na isti način očekuje i od Jesseja i Joeyja. U jednoj im je situaciji rekao: „Ne bojte se reći ne. Djeca trebaju ograničenja.“ (S1E2). Autoritativni roditelji odgajaju svoju djecu da budu asertivne i društveno odgovorne osobe. Danny svoje kćeri uči brojnim životnim lekcijama, a neke od njih su da daju ljudima priliku prije nego stvore mišljenje, da su obitelj i zajedništvo važniji od materijalnih stvari, da je trud važan i da ne treba brzo odustajati, da ne treba biti sebičan, da se ne treba izrugivati drugima te da uvijek treba biti svoj i biti iskren. Isto tako ih je učio kućanskim poslovima poput čišćenja ili razvrstavanja rublja, kako bi one stekle radne navike. Danny odskaka od autoritativnog roditeljstva time što jako često kažnjava svoje kćeri, u većini slučajeva zbog laganja ili neprimjerenog ponašanja.

Danny se našao u odgojnoj situaciji u kojoj je morao razgovarati o vezama i intimnim odnosima sa svojim kćerima. Ženskoj djeci u obiteljima sa samohranim ocem nedostaje figura majke kojoj se mogu povjeriti u nekim specifičnim situacijama poput razgovora o

dečkima ili vezama (Schmuck, 2013). Danny se zato uvijek trudi razgovarati sa svojim kćerima o svemu pa tako i o vezama kako ne bi osjećale taj nedostatak. On im daje savjete kada imaju probleme i kada su tužne zbog prekida. Uči ih da ne izgube sebe i pojam o svojim ocjenama zbog dečka. Isto tako ih uči da ne zaborave na svoje prijatelje ako su u vezi. Jednom je prilikom razgovarao s D.J. i rekao da se boji da ne zatrudni jer je u vezi (S7E2).

Sljedeća je odgojna situacija djetetovo izbjegavanje i ignoriranje. Danny to nije doživljavao od svojih kćeri, ali se ponekad našao u situacijama u kojima mu nisu htjele reći što ih muči. Kada je Stephanie bila mlađa, nije mu htjela reći da ima problem pa ju je odlučio odvesti dječjem psihologu. Kasnije se našao u ozbiljnijoj situaciji s D.J.. Primijetio je da se on i D.J. udaljuju i da je ona uznemirena. Kada mu je odbila odgovoriti o čemu je riječ, Danny se odlučio kopati po njezinim stvarima čime je narušio njezinu privatnost. Posvađali su se oko toga pa se Danny u razgovoru i molbi trudio nagovoriti D.J. da odvoji vrijeme i za njega i za razgovor s njim.

Treća odgojna situacija je ovdje malo blaža s obzirom da se radi o seriji iz prošlog stoljeća. Kada je Danny uhvatio D.J. kako se ispred kuće ljubi s dečkom iz Jessejevog benda, naljutio se i napao ju, te joj je zabranio viđanje s njim. Time je samo probudio inat u kćeri koja ga je odbila poslušati i rekla mu kako sa 17 godina ima pravo birati s kime će izlaziti.

Četvrta je odgojna situacija uzimanje ilegalnih sredstava i opijanje, koje u seriji nisu prikazane jer u serijama Dannyjeve kćeri ne konzumiraju niti alkohol niti drogu. Ovaj je prikaz suprotan tvrdnjama da djeca iz samohranih obitelji imaju velike predispozicije za konzumaciju alkohola i droga (Hemovich i Crano, 2009).

Peta odgojna situacija su ponovni izlasci roditelja na spojeve, viđanja s drugim osobama i ulazak u vezu s novom osobom. Kada je Danny prvi put od ženine smrti rekao kćerima da ide na spoj, dobio je lošu reakciju. Anderson i sur. (2022) tvrde kako zajedničko iskustvo gubitka ojačava odnos samohranih roditelja s djecom. Danny se bojao da ne pokvari svoj odnos s kćerima pa se odlučio ne ići kako ih ne bi povrijedio jer se ipak radilo o njihovoj majci. Tada su intervenirali Jesse i Joey i curama objasnili da je dobra stvar da Danny ode na spoj. Kasnije je on išao i na više spojeva s različitim ženama i bio zaručen. Njegovim kćerima to više nije bio problem sve dok se Stephanie nije naljutila na njega jer je počeo izlaziti s majkom njezine najbolje prijateljice. Danny je razgovarao s njom i objasnio joj da to što izlazi s njom ne znači da će se vjenčati s njom.

Danny kao samohrani roditelj ima pozitivan utjecaj na svoje kćeri. On je uspješni sportski novinar koji svojim kćerima može priuštiti lijep život. Ovaj prikaz nije u skladu s tvrdnjama koje samohranim roditeljima pripisuju financijske teškoće (Amato i sur., 2015). Danny svojim kćerima pomaže u učenju, vodi ih na razna putovanja, uči ih kućanskim poslovima, zajedno s njima pravi objede te omogućava više različitih aktivnosti za provođenje slobodnog vremena. Prema Hornberger i sur. (2010) ovi su oblici provođenja slobodnog vremena važni za obiteljsko funkcioniranje i održavanje bliskosti.

Ali i Soomar (2019) tvrde kako samohrani roditelji često nisu u mogućnosti biti uz svoju djecu i slušati njihove brige. U seriji je Danny prikazan suprotno ovoj tvrdnji pa se on trudi imati dobar odnos s kćerima, tješi ih kada im je teško, ohrabruje ih kada osjećaju nesigurnost, uvažava njihova mišljenja i stavlja ih na prvo mjesto. Glazer i sur. (2010) navode kako samohrani roditelji nakon gubitka partnera preispituju svoju roditeljsku ulogu. Iako se čini da Danny drži sve pod kontrolom te kako ne sumnja u svoje očinske sposobnosti, ipak se može reći da postoji sumnja jer je trebao pomoć dvojice prijatelja za odgajanje svojih kćeri. Često se oslanjao na njih i računao je s tim da će mu oni morati pomoći nakon smrti supruge.

Danny svojim osobnim karakteristikama ima i određeni negativan utjecaj na svoje kćeri. On je kao otac strog i trudi se imati kontrolu nad svakim korakom svoje djece. Kao reakcija na tu pretjeranu strogost, njegove su kćeri počele lagati i skrivati stvari od njega kako ne bi završile u kazni. Isto tako ih je u više navrata špijunirao i na druge načine narušavao njihovu privatnost. Danny je primjer helikopter roditelja koji su pretjerano uključeni u život svoje djece te im ne pružaju autonomiju (Buchanan i LeMoyne, 2020). U ovoj seriji se helikopter roditeljstvo može vidjeti kada Danny odlazi u školu razgovarati s nastavnicom španjolskog jezika jer njegova kćer D.J. jedino iz njezinog predmeta nema odličnu ocjenu (S2E17). Još jedan primjer ovog tipa roditeljstva se može vidjeti kada Danny odlazi razgovarati i koriti dečka koji nije došao po njegovu kćer za školski ples. Stephanie se na njega jako naljutila zbog takvog ponašanja jer joj je time prouzročio dodatnu neugodnost u školi.

Seriya ne prikazuje Dannyja kao samohranog roditelja koji je loše percipiran od strane društva, već upravo suprotno. Dannyja svi vide kao požrtvovnog oca koji je iz teške situacije izašao jači i koji uspješno balansira karijeru i obiteljski život.

U seriji postoje prikazi i obitelji sa samohranim roditeljem i dvoroditeljske obitelji, ali među njima nema značajnih razlika. Ovaj se podatak ipak treba uzeti s rezervom jer se radi o dvjema obiteljima koje žive u istom kućanstvu i međusobno utječu jedne na druge.

4. Televizijska serija *Gilmoreice*⁸ o Lorelei Gilmore

Serijska *Gilmoreice* američka je TV serija snimana od 2000. do 2007. godine (IMBd, n.d.). Serija prati samohranu majku Lorelei i njezinu kćer Rory (pravo ime je Lorelei kao i

⁸ „Gilmore Girls“

njezina majka) koje žive same u malom, fiktivnom gradu imena Stars Hollow. Lorelei je rodila Rory kada je imala 16 godina. Odlučila je ne udati se i odgajati Rory samostalno i bez tuđe pomoći. Rory svog oca Christophera tijekom odrastanja ne viđa često, ali su i ona i njezina majka u dobrom odnosu s njim.

Slika 4. *Gilmoreice*

Lorelei Gilmore (lijevo) i Rory Gilmore (desno)

(Izvor: <https://www.imdb.com/media/rm1472725504/tt0238784> 26.5.2023.)

Lorelei prema svojim odgojnim postupcima predstavlja permisivni tip roditeljstva. Baumrind (1991) za permisivne roditelje kaže kako djetetu osiguravaju podršku i toplinu. Lorelei je velika potpora svojoj kćeri i redovito joj riječima i djelima pokazuje ljubav. Uvijek ju stavlja na prvo mjesto, uvažava njezino mišljenje, dijeli s njom sve i zove ju svojim „herojem“. S druge strane, ovakav odgojni stil roditelja ukazuje na to kako oni nemaju kontrolu nad svojom djecom. Lorelei nema ograničenja za Rory, a mali broj pravila koje imaju je uglavnom postavila upravo sama Rory. Lorelei se trudi prvo biti Roryina najbolja prijateljica pa tek onda majka. Majka je svojoj kćeri jednom rekla: „Ja sam majka, a ti si kćer, a u nekim kulturama to znači da moraš raditi što ti ja kažem...Iako očitno ne u ovoj.“ (S2E2). U njihovom je odnosu Rory zrelija i ozbiljnija, tako da je ona ta koja svojoj majci mora postaviti neka pravila i biti ona koja će reći „dosta“. Ovo su popustljivi roditelji.

Teško je i reći kako je Lorelei popustljiva kada ju Rory ni za što ne traži dopuštenje na temelju kojeg bi ona kao majka mogla iskazati svoj stav. Njih dvije sve rade dogovorno, odnosno Rory radi što želi, ali sve govori Lorelei koja ju podupire u odlukama. Jedina iznimka ovome je kada Lorelei zapovijedi Rory da mora ići u elitnu školu za koju plaća školarinu, a ne u školu koju pohađa dečko koji joj se sviđa (S1E1). Lorelei kao permisivni roditelj ni sama ne pokazuje zrelost, ali ju ni ne zahtijeva od Rory. Iako su se sukobile u više situacija, Lorelei i Rory se većinom trude što prije izgladiti odnos i razgovarati o problemima kako bi izbjegavale buduće sukobe.

Lorelei i Rory imaju poprilično otvorenu komunikaciju tako da joj razgovor o vezama i intimnim odnosima kao prva odgojna situacija koja se analizira nije predstavljao problem. Lorelei želi razgovarati sa svojom kćeri o njezinim vezama i pomoći joj sa svojim savjetima, ali je i Rory sama dolazila kod majke kada je htjela razgovarati o seksu i vezama. To sve je funkcioniralo zahvaljujući njihovom bliskom odnosu i činjenici da je Lorelei žena, a djeca se u osjetljivim situacijama najčešće povjeravaju osobama istog spola (Schmuck, 2013). Iako Lorelei ima puno povjerenja u Rory, pokazala je strah od toga da Rory ne završi trudna dok je maloljetna kao što se to njoj dogodilo. Usprkos tome, Lorelei dopušta i smatra normalnim da Rory i njezin dečko provode vrijeme sami i imaju privatnost. Kada je Rory otišla živjeti u studentski dom bilo ju je strah razgovarati o njezinim vezama i davati svoje mišljenje jer se bojala da će daljina biti presudna njihovom odnosu ukoliko dođe do konflikata.

Sljedeća je situacija ignoriranje i odbijanje od strane djeteta. Kada se Lorelei i Rory posvađaju među njima uvijek vlada šutnja. Kada je situacija ozbiljnija, Rory odlazi od majke i provodi vrijeme s bakom i djedom. To je oblik kojim ona bježi od majke i ljuti ju jer Lorelei nema dobar odnos sa svojim roditeljima. U tim situacijama Lorelei pušta Rory na miru kako bi se smirile. Iako joj fali, Lorelei ne pokušava napraviti prvi korak za popravak odnosa dokle god misli da je u pravu. Takve situacije kasnije najčešće rješavaju smirenim razgovorom oko problema kako bi pronašle rješenje koje odgovara objema da se sukob ne bi ponavljao.

Treća je odgojna situacija u ovoj seriji povezana s prvom i drugom odgojnom situacijom. Kada je Lorelei vidjela da dečko izlazi iz Roryine sobe, zaključila je da je Rory s njim imala intiman odnos zbog čega je došlo do velike svađe (S4E22). Lorelei je razgovarala s Rory o onome što se dogodilo jer je bila razočarana što je nevinost izgubila s Deanom koji je u to vrijeme bio u braku s drugom. Rory je bila ljuta što joj je majka tako reagirala pa je

odlučila otići kod bake i djeda te je dugo ignorirala majku. Kasnije ju je ponovno uhvatila u sobi s jednim dečkom, ali taj put nije bila ljuta na Rory (S5E13). Nakon ove situacije Rory i Lorelei nisu imale konflikt kada su u pitanju bile njezine veze, što ne znači nužno da je takva reakcija Lorelei ispravna.

Sljedeća je odgojna situacija konzumacija alkohola i zloupotreba ilegalnih supstanci. Rory nije bila problematična po pitanju alkohola ili zlouporabe droga, iako je kao dijete samohranog roditelja pod većim rizikom (Hemovich i Crano, 2009). Ipak je tijekom njezina odrastanja i maloljetnosti bilo situacija u kojima je konzumirala alkohol i to pred majkom, ali njoj to nije smetalo. Isto je tako kćer Rory pričala majci kako se napila na proljetnim praznicima, ali njoj to nije smetalo i na to nije imala reakciju.

Odgojna situacija koja se analizira u ovom radu je izlaženje na spojeve i stvaranje novih partnerstava. Fomby i Cherlin (2007) navode kako svaka promjena partnera u obiteljima nosi zahtjeve prilagodbe za djecu, a što ih je više, to je veći rizik za dobrobit djece. Lorelei je gotovo uvijek otvoreno govorila o svojim vezama s Rory. U pojedinim situacijama je i pretjerivala jer je često aludirala na intimni dio veze. Iako se povjeravala Rory, u većini slučajeva nije htjela dovesti muškarce kući kako se Rory ne bi vezala za njih. Lorelei je uvažavala Roryino mišljenje o muškarcima s kojima izlazi i to joj je bilo važno. Željela je da Rory bude zadovoljna njezinim odabirom i njezinom odlukom. U vrijeme kad ju je Rory izbjegavala jer su bile posvađane, Lorelei se zaručila, ali nije htjela odrediti datum vjenčanja dok ne sredi odnos s Rory.

Lorelei kao samohrana majka ima i pozitivan i negativan utjecaj na Rory. Ona je svojim radom i trudom od trudne tinejdžerice postala vlasnica vlastitog prenoćišta i sve to uz samostalno odgajanje djeteta. Time je pokazala svojoj kćeri Rory kako se uvijek treba boriti za sebe i biti ambiciozna. Mollborn (2010) ističe kako se samohrane majke tinejdžerice susreću i s teškoćama u pogledu obrazovanja što se moglo iščitati i u seriji u kojoj se doznaje kako je Lorelei napustila školu. Ona je kasnije završila poduzetničku školu čime je kćeri Rory poslala poruku da nikad nije kasno iskoristiti svoj potencijal i obrazovati se. Majka se borila za Roryino obrazovanje, pomagala joj je u učenju i motivirala ju je što je rezultiralo time da je Rory primljena na tri najprestižnija fakulteta, Harvard, Princeton i Yale. Iako Ali i Soomar (2019) navode da samohrani roditelji obično nisu uz svoju djecu uvijek kada im je potrebno i ne slušaju njihove brige, ova serija prikazuje nešto sasvim suprotno. Ona prikazuje majku koja se trudi imati dobar odnos sa svojom kćeri, koja je uvijek uz nju kada joj je

potrebna, koja ne nameće svoje mišljenje i ne pritišće dijete da radi što ne želi. Isto tako se uvijek brine kako se Rory osjeća kod svake njezine odluke. Lorelei i Rory imaju toliko blizak odnos da se Lorelei teško odvojiti od nje. Ovaj problem opisuju i Dunn i sur. (2001) koji kažu kako takva velika povezanost sa sobom nosi poteškoće koje samohrani roditelji imaju kada se trebaju odvojiti od svog djeteta. Lorelei se trudila održati bliskost s Rory raznim oblicima provođenja slobodnog vremena. Njih dvije su organizirale vlastite filmske maratone, zajedno su sudjelovale u gotovo svim gradskim događajima, odlazile na putovanja i izlazile na dvostruke spojeve. Lorelei uvijek stavlja Rory na prvo mjesto pa je tako više puta odustala od vlastitih planova kako bi bila uz kćer. Ona je htjela odustati od toga da kupi zgradu o kojoj je godinama maštala kao o njezinom budućem prenoćištu jer je Roryino obrazovanje i odlazak na fakultet stavila kao prioritet (S3E22). Lorelei je prikazana kao samohrana majka koju često prate financijske teškoće što je u skladu s Grozdanić (2000), no uvijek se trudi omogućiti Rory pristojan život i mogućnost dobrog obrazovanja. Samohrani su roditelji zbog loše financijske situacije ograničeni kod ulaganja u svoju djecu (Woessmann, 2015). Lorelei je spremna i posuditi novce od svojih roditelja s kojima nema dobar odnos kako novac ne bi bio prepreka Rory ostvarivanju njezinih ambicija. Ovaj je prikaz sukladan tvrdnji kako samohrani roditelji mogu osigurati potrebnu skrb svojoj djeci dok samostalno vode kućanstvo uz ograničene prihode (Anderson, 2012). Lorelei je naučila Rory i pojmu „mom code“⁹, odnosno nikad nije htjela lagati drugim majkama iako ju je to Rory tražila jer je znala kako bi se ona osjećala da ju netko laže za njezino dijete.

S druge strane, Lorelei kao permisivni tip roditelja ima i negativan utjecaj na Rory. Lorelei je naučila Rory da uvijek može raditi što želi i da je uvijek u pravu. Samohrane majke slabije kontroliraju svoju djecu (Keresteš, 2001), a to je kasnije imalo posljedice jer se Rory teško nosila sa situacijama u kojima nije bilo onako kako je ona to htjela. Iako se Rory generalno prikazuje kao dobro i uzorno dijete, ona ipak radi i loše stvari kojih često nije svjesna. Lorelei joj je usadila taj sustav vjerovanja da ona nikada ne radi ništa krivo. Primjer toga se može vidjeti u situaciji kada su u školi primijetili da se Rory ne socijalizira. Lorelei se tu naljutila i govorila ravnatelju škole da ubijaju njezin individualizam jer nikako nije htjela da Rory misli da nije dobra u svemu (S2E7). Lorelei je kao majka vrlo neozbiljna jer potiče Rory na neprimjerena ponašanja. Primjerice, bila je ponosna kada je Rory bila na zabavi na kojoj je bila racija, a kada ju je ostavljala samu kod kuće govorila joj je da napravi tulum ili

⁹ eng. mom code – kod majki; skup neizgovorenih pravila kojih se majke moraju pridržavati (Myers, M. (2016). *Are You Breaking the Mom Code?* <https://www.sunshineandhurricanes.com/the-mom-code/>)

nešto zločesto dok je nema. Lorelei ima loš odnos sa svojim roditeljima i to pokušava prenijeti na Rory. Kada se Rory kao unuka ne pristaje ponašati prema njima poput svoje majke dolazi do ljutnje, svađa i razočarenja.

Lorelei se kao samohrana majka ne percipira loše od strane društva, već upravo suprotno. Iako Raboteg-Šarić i Pećnik (2010) navode kako društvo ima najnepovoljniji stav prema samohranim majkama koje su rodile izvanbračno dijete, Lorelei je tijekom serije u očima društva prikazana kao dobra, požrtvovna i plemenita samohrana majka. Naravno da uvijek postoje i iznimke. Majka Roryine najbolje prijateljice Lane ima loše mišljenje o Lorelei kao samohranoj majci jer ne vjeruje neudanim ženama. Lorelei doživljava osude i od strane svojih roditelja. Njezini roditelji joj cijeli život zamjeraju što je ostala trudna i odbila se udati. Također im smeta njezino neozbiljno ponašanje i pokušaji da okrene Rory protiv njih.

U seriji nisu prikazane značajne razlike između samohranih roditelja i roditelja iz dvoroditeljskih obitelji, jer nema stalnih prikaza dvoroditeljskih obitelji. U fokusu serije su Lorelei i Rory i njihovi prijatelji koji su uglavnom samci.

5. Rasprava

Cilj ovog rada bio je istražiti načine na koje su samohrani roditelji prikazani u TV serijama, analizirati njihova ponašanja i odabrane odgojne odluke i postupke iz pedagoške perspektive te istražiti prikaze društvenih stavova na samohrane roditelje u usporedbi s

roditeljima iz dvoroditeljskih obitelji. Kako bi se postigao cilj istraživanja, postavljeno je pet istraživačkih pitanja.

1. Koji roditeljski stil prakticiraju samohrani roditelji u TV serijama?

Analizom sadržaja utvrđeno je da roditelji prikazani u odabranim TV serijama prakticiraju autoritativni i permisivni stil. Samohrane su majke prakticirale permisivni stil roditeljstva koji karakterizira nedostatak kontrole nad djecom. To se podudara s rezultatima istraživanja Keresteš (2001) u kojima je vidljivo kako samohrane majke slabije kontroliraju svoju djecu i bihevioralno i psihološki. Samohrani su očevi prakticirali autoritativni stil uz manja odstupanja. Ta su se odstupanja odnosila ponajviše na kažnjavanje. Samohrani su očevi kažnjavali svoju djecu što inače nije metoda kojom autoritativni roditelji rješavaju nepoželjna ponašanja svoje djece (Baumrind, 1991.)

2. Kako samohrani roditelji u TV serijama rješavaju specifične odgojne situacije?

Zatim je fokus u istraživačkom dijelu ovoga rada bio na rješavanju specifičnih odgojnih situacija. Prva promatrana odgojna situacija bila je razgovor roditelja s djecom o vezama i intimnim odnosima. Druga promatrana situacija je bila djetetovo izbjegavanje i ignoriranje roditelja. Treća promatrana i analizirana situacija se odnosi na intimne odnose u kojima roditelj otkrije svoje dijete. Četvrta je analizirana situacija bila djetetovo uzimanje ilegalnih sredstava i opijanje, dok se posljednja promatrana situacija odnosila na ponovno izlaženje roditelja na spojeve i viđanje s drugim osobama kao i njihov ulazak u ozbiljnu vezu s novom osobom.

Prvu je odgojnu situaciju (razgovor o vezama i intimnim odnosima) većina roditelja rješavala bez problema. Samohrane su majke ovdje imale prednost jer su te razgovore obavljale sa svojim kćerima, što Schmuck (2013) objašnjava na način da je djeci najlakše razgovarati s osobom istog spola. Suprotan je ovim rezultatima prikaz samohranog oca Alana koji je imao problem razgovarati o toj temi sa svojim sinom. Njegovo se ponašanje slaže s

rezultatima Peris i Emery (2005) koji pokazuju kako pojedini rastavljeni roditelji o toj temi ne žele razgovarati pred djecom.

Drugu su odgojnu situaciju (djetetovo izbjegavanje i ignoriranje) gotovo svi roditelji pokušali riješiti razgovorom. Zajednička je odluka autoritativnih samohranih očeva da svoju djecu (dok su bila mlađa) vode dječjem psihologu kada nisu htjela razgovarati s njima. Samohrana majka Sam se u tim slučajevima znala posvađati sa svojom djecom, ali i organizirati obiteljske sastanke. S druge strane samohrana majka Lorelei pušta dijete na miru u takvim situacijama i čeka trenutak u kojem će se nesuglasice riješiti razgovorom.

Treću su odgojnu situaciju (intimne situacije u kojima roditelj otkrije svoje dijete) samohrani očevi i samohrane majke rješavali na različite načine. Samohrani su očevi imali burne reakcije koje su vodile k tome da su se sukobljavali sa svojom djecom. S druge strane, samohrane su se majke prvi put posvađale s kćerima, ali nakon toga nisu imale reakciju ukoliko su se našle u takvim situacijama. Grozdanić (2000) navodi da djevojke u adolescenciji traže više muške pažnje i da se ranije upuštaju u seksualne odnose. Gotovo su sva ženska djeca iz analiziranih obitelji sa samohranim roditeljem pratila ovaj obrazac, na što samohrane majke nisu reagirale. Jedan od uzroka za takvo ponašanje je problem sa samopouzdanjem, no ipak su se promatrani samohrani roditelji trudili prikazati djeci njihove kvalitete i istaknuti ih kada je to bilo poželjno.

U četvrtoj se odgojnoj situaciji (uzimanje ilegalnih sredstava i opijanje) nisu našli svi samohrani roditelji. Hemovich i Crano (2009) navode kako su djeca samohranih roditelja pod većim rizikom od konzumacije ilegalnih tvari. Ovo se osobito odnosi na žensku djecu koja žive sa samohranim očevima. Prikaz kćeri samohranog roditelja Dannyja suprotan je tim rezultatima jer one nisu konzumirale niti alkohol niti drogu. Djeca ostalih samohranih roditelja ipak podupiru rezultate koji su dobiveni ranijim istraživanjima. Samohrani otac Alan nije bio dosljedan u svojim reakcijama. Znao je napasti sina u takvoj situaciji, ali je isto tako znao i potpuno ne reagirati. Obje analizirane samohrane majke nisu poticale svoju djecu na konzumaciju alkohola i droga, ali nisu ni reagirale ukoliko su im se djeca našla u takvim situacijama.

Analizirani su se samohrani roditelji razlikovali i u načinu rješavanja pete odgojne situacije. Zartler (2014) navodi kako samohrani roditelji uspostavljaju nova partnerstva kao strategiju kompenzacije figure roditelja koji nedostaje, ali Fomby i Cherlin (2007) upozoravaju da što je veći broj tih promjena, to je negativniji utjecaj na djecu. Samohrane

majke su uglavnom izbjegavale dovesti svoje nove partnere u kuću. No Lorelei je bila otvorenija prema svojoj kćeri i s njom je razgovarala o svojim vezama, dok je Sam uglavnom skrivala svoje veze od svojih kćeri. Samohrani otac Danny je bio poprilično otvoren sa svojom djecom oko novih partnerstava, ali je i uvažavao mišljenje svoje djece. Samohrani otac Alan u većini se situacija trudio sakriti svoje veze, a u situacijama kada nije skrivao trudio se razgovarati sa sinom o tome. Svi su analizirani samohrani roditelji sklapali nova partnerstva više puta.

3. Kako samohrani roditelji u TV serijama utječu na svoju djecu?

Samohrani roditelji imaju pozitivan utjecaj na svoju djecu. Svi se samohrani roditelji trude oko obrazovanja svoje djece, motiviraju ih i pomažu im u učenju. Isto tako svi samohrani roditelji pronalaze aktivnosti u slobodnom vremenu kako bi pokušali održati bliskost i dobre odnose sa svojom djecom. Ovaj se prikaz kosi s rezultatima istraživanja Hornberger i sur. (2010) koji sugeriraju da samohrani roditelji znatno slabije sudjeluju u raznim oblicima slobodnog vremena svoje djece, poput igranja, zajedničkih objeda, putovanja ili posjećivanja sportskih događaja. Postoje razlike u financijskim mogućnostima između analiziranih samohranih roditelja. Prikaz samohrane majke Sam i samohranog oca Dannyja suprotan je navodima Grozdanić (2000) jer nemaju financijskih teškoća pa im nije teško omogućiti djeci normalan život. S druge strane u prilog rezultatima istraživanja Grozdanić ide prikaz samohrane majke Lorelei i samohranog oca Alana koji se bore s financijskim poteškoćama. Ipak, Anderson (2012) tvrdi da mnogi samohrani roditelji, iako imaju ograničene prihode, mogu pružiti normalan život svojoj djeci. Tako se i u ovom slučaju Alan i Lorelei trude omogućiti svojoj djeci i više nego što mogu. Samohrani roditelji imaju i negativnih utjecaja na svoju djecu, no oni su više vezan uz njihov roditeljski stil ili neke karakterne osobine, a ne uz strukturu obitelji. Ovaj se rezultat podudara s rezultatima Schmuck (2013) koji pokazuju kako struktura obitelji nema značajan negativni utjecaj na dijete. Alan je kao samohrani roditelj loše utjecao na svoje dijete jer ga je zbog financijskih teškoća izložio lošem utjecaju svog brata kod kojega se odlučio useliti. Sam je kao samohrana majka zbog stresa koji se veže uz samohrane roditelje loše utjecala na svoje kćeri. Takve su rezultate dobili Tylor i sur. (2010) koji naglašavaju kako visoke stope stresora koje samohrane majke doživljavaju imaju značajne negativne utjecaje na njihovu djecu.

Permisivni stil roditeljstva koje prakticiraju samohrane majke iz analiziranih serija imao je negativne utjecaje na njihovu djecu jednako kao i Dannyjeva strogost i helikopter roditeljstvo. Upravo Buchanan i LeMoyne (2020) ističu da helikopter roditeljstvo može imati izrazite negativne posljedice na djecu u bilo kojoj strukturi obitelji.

4. Kakvi su stavovi društva prema samohranim roditeljima u TV serijama?

Raboteg-Šarić i Pećnik (2010) naglašavaju kako stav društva može utjecati na kvalitetu života samohranih roditelja i njihove djece jer je on uglavnom negativan. Suprotno tome, samohrani roditelji u analiziranim TV serijama nisu bili loše percipirani od strane društva. Iznimka je bila Lorelei koju je osuđivala samo jedna osoba koja ne vjeruje neudanim ženama. No ovdje je važno istaknuti da, iako društvo nije uspjelo u svojim osudama ovih tipova obitelji, to je uspjelo njima vrlo bliskim osobama. Sam su kao samohranu majku osuđivale njezina majka i kćeri i to zbog određenih odgojnih odluka i zbog lošeg odnosa sa svojim bivšim suprugom. Taj se prikaz podudara s rezultatima Dunn i sur. (2005) koji ističe kako je loš odnos između roditelja i djeteta povezan s naslijeđenim lošim odnosom između njih i njihovih roditelja. Lorelei su osuđivali njezini roditelji zbog trudnoće u adolescenciji, zbog odluke da se ne uda i zbog odluke da samostalno odgaja dijete.

5. Koje su razlike u prikazu položaja samohranih roditelja i roditelja u dvoroditeljskim obiteljima u TV serijama?

S obzirom da ni u jednoj od promatranih serija nije bilo stalnih prikaza dvoroditeljskih obitelji, nije moguće utvrditi postojanje značajnih razlika u prikazu položaja samohranih roditelja i roditelja u dvoroditeljskim obiteljima. Sa zaključnim prikazom djece iz analiziranih serija, može se vidjeti kako su djeca nastavila dobro i uspješno svoje živote. To je u skladu s rezultatima istraživanja Ford-Gilboe (2000), Dunn i sur. (2001) i drugih koji su ukazali na sposobnost samohranih roditelja da se prilagode otežanoj životnoj situaciji i omogućue što bolji odgoj svojoj djeci gotovo jednako kao roditelji iz dvoroditeljskih obitelji. Razlog tomu je to što su oni sami prolazili kroz teška životna razdoblja i osude i ne žele da se takva povijest i iskustva događaju i njihovoj djeci.

Od četiri analizirane serije koje prikazuju samohrane roditelje jedino serija *Gilmoreice* prikazuje život samohranih roditelja pozitivnim i preporučljivim. Ovo se može zaključiti ponajviše zbog jako dobrog odnosa majke Lorelei i kćeri Rory koje sve rade zajedno. Uloga roditelja nije prikazana zahtjevno te se šalje poruka da je moguće ostvariti puno u životu i kao samohrani roditelj i kao dijete samohranog roditelja. Serija *Puna kuća* također prikazuje ovaj oblik obitelji u pozitivnom svjetlu, ali ipak prikazuje zahtjevnost uloge samohranog roditelja jer je Dannyju bilo potrebno dvoje ljudi kako bi mogao odgajati svoju djecu. Serije *Dva i pol muškarca* i *Bolje stvari* uglavnom prikazuju slabosti samohranih roditelja poput visoke razine stresa, loše financijske situacije te nedostatka kontrole nad djecom. Iako je taj prikaz prema teorijskim polazištima realniji, on je ipak pretjeran jer su negativne situacije bile izraženije radi radnje u seriji. Stoga ne treba zaključiti da je takav prikaz nužno protiv samohranog roditeljstva.

ZAKLJUČAK

Suvremena su vremena donijela preobrazbu pogleda na tradicionalnu obitelj. Osim dvoroditeljskih obitelji, sve je rašireniji oblik obitelji obitelj sa samohranim roditeljem. Osim vlastitom odlukom, samohrane obitelji nastaju razvodom braka, smrću partnera ili maloljetničkom trudnoćom. Oni se susreću s raznim izazovima poput stresa, usamljenosti, sukoba s bivšim partnerima, odlukama o odgoju djece, ali i negativnim stereotipima. Iako je samohrano roditeljstvo u današnje vrijeme čest fenomen, samohrane se roditelje i dalje smatra ranjivom skupinom. Unatoč tome većina samohranih roditelja svojoj djeci osigurava potrebnu skrb uz samostalno vođenje kućanstva, uz posao te uz održavanje društvenog života.

TV serije prikazuju promjenu struktura obitelji i obiteljskog života slijedom društvenih promjena (Walsh, 2012). Upravo je njihova uloga važna jer mogu približiti život samohranih roditelja te omogućiti bolje razumijevanje njihovog svijeta. Također mogu razbiti predrasude i stereotipe te poslati poruke koje bi potakle na toleranciju i razumijevanje različitih oblika života.

U analiziranim serijama samohrane su majke prakticirale permissivni roditeljski stil, a samohrani očevi autoritativni roditeljski stil. Većina je roditelja bez problema obavljala razgovore o vezama i intimnim odnosima, a probleme dječjeg ignoriranja i odbijanja najčešće su rješavali razgovorom. Samohrani su se očevi sukobili sa svojom djecom kada su ih uhvatili u intimnim situacijama, dok su se samohrane majke trudile izbjeći reakciju. Troje od četvero promatranih roditelja imalo je situaciju u kojoj je dijete konzumiralo alkohol i droge, od kojih je samo jedan samohrani otac imao ljutitu reakciju (inače je bio nedosljedan u svojim reakcijama). Svi su analizirani samohrani roditelji sklapali nova partnerstva više puta, te su se svi roditelji trudili razgovarati o tome s djecom. Prikazano je kako samohrane majke oklijevaju dovesti svoje nove partnere kući. Utjecaj koji promatrani likovi kao samohrani roditelji imaju na svoju djecu uglavnom je pozitivan, dok je negativan utjecaj na djecu više vezan uz njihove karakterne osobine, a ne strukturu obitelji. U serijama se može vidjeti da su samohrani roditelji dobro percipirani od strane društva, dok su samohrane majke doživljavale osude od vlastitih obitelji. S obzirom da nije bilo stalnih prikaza dvoroditeljskih obitelji, ne mogu se opisati usporedbe sa samohranim obiteljima.

Ovaj diplomski rad ima ulogu u razumijevanju različitosti suvremenih obitelji i života samohranih roditelja kroz prikaze iz TV serija. Hemovich i Crano (2009) su istaknuli

raznolikost samohranih obitelji te naglasili kako se ne trebaju generalizirati jer ni sva kućanstva s dva roditelja nisu ista. To je upravo vidljivo u ovim prikazima samohranih obitelji u serijama. Ovaj rad može poslužiti kao uvod u razgovor o stavovima samohranih roditelja o tome koliko je realno prikazan njihov život u serijama te imaju li one utjecaj na društvene stavove i mišljenja o njima. Pedagozi i druge stručne osobe bi mogli koristiti te informacije kako bi znali prepoznati moguće rizike djece koja dolaze iz samohranih obitelji te za usmjeravanje na njihovo smanjivanje ili uklanjanje. Isto tako bi mogli organizirati intervencije za samohrane roditelje kojima bi ih podržali u stvaranju pozitivne slike o sebi te im pomagali u održavanju pozitivnog ozračja za dobrobit djece. Mogli bi organizirati intervencije i za djecu i roditelje iz dvoroditeljskih obitelji kako bi potakli uvažavanje i razumijevanje različitosti obiteljskih struktura današnjice.

LITERATURA

1. Agnafors, S., Bladh, M., Svedin, C. G. i Sydsjö, G. (2019). Mental health in young mothers, single mothers and their children. *BMC Psychiatry*, 19(1). 1-7
<https://doi.org/10.1186/s12888-019-2082-y>
2. Ahrons, C. R. (2007). Family ties after divorce: Long-term implications for children. *Family Process*, 46(1), 53–65. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2006.00191.x>
3. Ali, S. K. i Soomar, S. M. (2019). Single parenting: Understanding reasons and consequences. *JOJ Nursing and Health care*, 10(2), 001-003.
<http://dx.doi.org/10.19080/JOJNHC.2019.10.555781>
4. Amato, P. R., Patterson, S. i Beattie, B. (2015). Single-parent households and children's educational achievement: A state-level analysis. *Social science research*, 53(2015), 191-202. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.05.012>
5. Anderson, A. L. (2002). Individual and contextual influences on delinquency: The role of the single-parent family. *Journal of Criminal Justice*, 30(6), 575-587.
[https://doi.org/10.1016/S0047-2352\(02\)00191-5](https://doi.org/10.1016/S0047-2352(02)00191-5)
6. Anderson, C. (2012). The diversity, strength, and challenges of single-parent households. In F. Walsh (Ed.), *Normal family processes: Growing diversity and complexity* (pp. 121–152). The Guilford Press. https://doi.org/10.4324/9780203428436_chapter_5
7. Anderson, E., Bennett, K. M., Van Vuuren, J. i Soulsby, L.K. (2022). Partner bereavement when parenting dependent children: What factors influence adjustment? *Death Studies*, 47(3). 239-248. <https://doi.org/10.1080/07481187.2022.2048281>
8. Assarsson, L. i Aarsand, P. (2011). “How to be good”: media representations of parenting. *Studies in the Education of Adults*, 43(1), 78–92.
<https://doi.org/10.1080/02660830.2011.11661605>
9. Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
<https://doi.org/10.1177/0272431691111004>
10. Brajša-Žganec, A. i Hanzec, I. (2015). Obiteljski odnosi i psihosocijalna prilagodba djece u cjelovitim i jednoroditeljskim obiteljima. *Klinička psihologija*, 8(2), 139-150.
<https://hrcak.srce.hr/169734>
11. Buchanan, T. i LeMoyné, T. (2020). Helicopter parenting and the moderating impact of gender and single-parent family structure on self-efficacy and well-being. *The Family Journal*, 28(3), 262-272. <https://doi.org/10.1177/1066480720925829>

12. De Lange, M., Dronkers, J. i Wolbers, M. H. (2014). Single-parent family forms and children's educational performance in a comparative perspective: Effects of school's share of single-parent families. *School Effectiveness and School Improvement: An International Journal of Research, Policy and Practice*, 25(3), 329-350.
<https://doi.org/10.1080/09243453.2013.809773>
13. Dunn, J., Davies, L. C., O'Connor, T. G. i Sturgess, W. (2001). Family lives and friendships: The perspectives of children in step-, single-parent, and nonstep families. *Journal of Family Psychology*, 15(2), 272-287. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.2.272>
14. Dunn, J., Cheng, H., O'Connor, T. G. i Bridges, L. (2004). Children's perspectives on their relationships with their nonresident fathers: Influences, outcomes, and implications. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(3), 553-566.
<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00245.x>
15. Dunn, J., O'Connor, T. G. i Cheng, H. (2005). Children's responses to conflict between their different parents: Mothers, stepfathers, nonresident fathers, and nonresident stepmothers. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 34(2), 223-234.
https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3402_2
16. Flowerdew, J. i Neale, B. (2003). Trying to Stay Apace: Children with Multiple Challenges in Their Post-Divorce Family Lives. *Childhood*, 10(2), 147-161.
<https://doi.org/10.1177/0907568203010002003>
17. Fomby, P. i Cherlin, A. J. (2007). Family instability and child well-being. *American Sociological Review*, 72(2), 181-204. <https://doi.org/10.1177/000312240707200203>
18. Ford-Gilboe, M. (2000). Dispelling myths and creating opportunity: A comparison of the strengths of single-parent and two-parent families. *Advances in Nursing Science*, 23(1), 41-58. <https://doi.org/10.1097/00012272-200009000-00008>
19. Glazer, H. R., Clark, M. D., Thomas, R. i Haxton, H. (2010). Parenting after the death of a spouse. *American Journal of Hospice and Palliative Medicine*, 27(8), 532-536.
<http://dx.doi.org/10.1177/1049909110366851>
20. Grozdanić, S. (2000). Jednoroditeljske obitelji prema uzrocima njihova nastanka. *Ljetopis socijalnog rada*, 7(2), 169-182. <https://hrcak.srce.hr/3730>
21. Hawkins, D. N., Amato, P. R. i King, V. (2007). Nonresident father involvement and adolescent well-being: Father effects of child effects? *American Sociological Review*, 72(6), 990-1010. <https://doi.org/10.1177/000312240707200607>
22. Heard, H. E. (2007). Fathers, mothers, and family structure: Family trajectories, parent gender, and adolescent schooling. *Journal of Marriage and Family*, 69(2), 435-450.

<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00375.x>

23. Hemovich, V. i Crano, W. D. (2009). Family structure and adolescent drug use: An exploration of single-parent families. *Substance use & misuse*, 44(14), 2099-2113. <https://doi.org/10.3109/10826080902858375>
24. Herrero, M., Martínez-Pampliega, A. i Alvarez, I. (2020). Family communication, adaptation to divorce and children's maladjustment: The moderating role of coparenting. *Journal of Family Communication*, 20(2), 114–128. <https://doi.org/10.1080/15267431.2020.1723592>
25. Hilton, J., Desrochers, S. i Devall, E. (2001). Comparison of role demands, relationships, and child functioning in single-mother, single-father, and intact families. *Journal of Divorce & Remarriage*, 35(1), 29–56. https://dx.doi.org/10.1300/J087v35n01_02
26. Hornberger, L. B., Zabriskie, R. B. i Freeman, P. (2010). Contributions of family leisure to family functioning among single-parent families. *Leisure Sciences : An Interdisciplinary Journal*, 32(2), 143-161. <https://doi.org/10.1080/01490400903547153>
27. IMDb. (n.d.). *Better Things*. Pristup 29.5.2023. Dostupno na: <https://www.imdb.com/title/tt4370596/>
28. IMDb. (n.d.). *Gilmore Girls*. Pristup 29.5.2023. Dostupno na: <https://www.imdb.com/title/tt0238784/>
29. IMDb. (n.d.). *Full House*. Pristup 29.5.2023. Dostupno na: <https://www.imdb.com/title/tt0092359/>
30. IMDb. (n.d.). *Two and a Half Men*. Pristup 29.5.2023. Dostupno na: <https://www.imdb.com/title/tt0369179/>
31. Keresteš, G. (2001). Roditeljsko ponašanje i obiteljska klima u obiteljima samohranih majka. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 10(4-5 (54-55)), 903-925. <https://hrcak.srce.hr/file/31330>
32. Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(67). 13-15. <https://hrcak.srce.hr/124015>
33. Miall, C. E. i March, K. (2005). Community attitudes toward birth fathers' motives for adoption placement and single parenting. *Family relations*, 54(4), 535-546. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2005.00341.x>
34. Mollborn, S. (2010). Exploring variation in teenage mothers' and fathers' educational attainment. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 42(3), 152–159. <https://doi.org/10.1363%2F4215210>

35. Myers, M. (2016). *Are You Breaking the Mom Code?* Pristup 7.6.2023. Dostupno na: <https://www.sunshineandhurricanes.com/the-mom-code/>
36. Pećnik, N. (Ur.) (2021). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima i djeci u zahtjevnijim okolnostima*. Ured UNICEF-a za Hrvatsku u suradnji s Centrom za podršku roditeljstvu „Rastimo zajedno“. <https://www.rastimozajedno.hr/file/266/>
37. Peris, T. S. i Emery, R. E. (2005). Redefining the parent-child relationship following divorce: Examining the risk for boundary dissolution. *Journal of Emotional Abuse*, 5(4), 169-189. https://doi.org/10.1300/J135v05n04_01
38. Pernar, M. (2010). Roditeljstvo. *Medicina Fluminensis*, 46(3), 255-260. <https://hrcak.srce.hr/59248>
39. Purewal, S. i van Den Akker, O. (2007). The socio-cultural and biological meaning of parenthood. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 28(2), 79-86. <https://doi.org/10.1080/01674820701409918>
40. Raboteg-Šarić, Z. i Pećnik, N. (2010). Stavovi prema samohranom roditeljstvu. *Revija za socijalnu politiku*, 17(1), 5-25. <https://doi.org/10.3935/rsp.v17i1.889>
41. Schmuck, D. (2013). Single parenting: fewer negative effects of children's behaviors than claimed. *Modern psychological studies*, 18(2), 117-126. <https://scholar.utc.edu/mps/vol18/iss2/12/>
42. Schreier, M. (2012). *Qualitative content analysis in practice*. Sage.
43. Tan, T. X. (2004). Child adjustment of single-parent adoption from China: A comparative study. *Adoption Quarterly*, 8(1), 1-20. https://doi.org/10.1300/J145v08n01_01
44. Tylor, Z. E., Larsen-Rife, D., Conger, R. D., Widaman, K. F. i Cutrona, C. E. (2010). Life stress, maternal optimism, and adolescent competence in single mother, African American families. *Journal of Family Psychology*, 24(4), 468-477. <https://doi.org/10.1037/a0019870>
45. Walsh, F. (2012). The new normal; Diversity and complexity in 21st-century families. U F. Walsh (Ed.), *Normal family processes: Growing diversity and complexity* (pp. 3–27). The Guilford Press. <http://dx.doi.org/10.13140/2.1.3740.5765>
46. Woessmann, L. (2015). An international look at the single-parent family. *Education Next*, 15(2), 42-49. <https://www.educationnext.org/international-look-single-parent-family/>
47. Yardley, E. (2008). Teenage mothers' experiences of stigma. *Journal of Youth Studies*, 11(6), 671–684. <https://doi.org/10.1080/13676260802392940>

48. Zartler, U. (2014). How to deal with moral tales: Constructions and strategies of single-parent families. *Journal of Marriage and Family*, 76(3), 604-619.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12116>
49. Zulić, M. (2022). *Rodni identiteti, transrodnost i rodna nebinarnost*. Pristup 7.6.2023.
Dostupno na: <https://nepopularna.org/rodni-identiteti-transrodnost-i-rodna-ne-binarnost/>
50. Hrvatski jezični portal. Pristup 7.6.2023. Dostupno na:
<https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>
51. Merriam-Webster Dictionary. Pristup 7.6.2023. Dostupno na: <https://www.merriam-webster.com/>

Single parents in the spotlight of selected television series

Abstract

With the change of the view of the traditional family, single parenthood has become an increasingly widespread form of family. Single parents' lives are full of various challenges that make them vulnerable, but they try to resist them to provide their children with the necessary care. Their lives are shown in TV series whose role is to enable a better understanding of their world and highlight the diversity of single families. The aim of the research was to investigate how single parents are presented to the general public in TV series, and to analyse the portrayal of their behaviour and upbringing decisions from a pedagogical perspective. The content analysis method was used to analyse single parents from the series *Two and a Half Men*, *Better Things*, *Full House* and *Gilmore Girls*. The results showed that single mothers practice a permissive parenting style, and single fathers an authoritative parenting style. A different approach to specific situations is also visible between single mothers and single fathers. It is also visible that the characters as single parents have a positive influence on their children and that the negative influence on the children is only to a lesser extent related to the family structure. It is shown how single parents are well perceived by society, while single mothers experience disapproval from their own families. There were no constant displays of two-parent families with which to compare depictions of families with single parents.

Keywords: upbringing, parenthood, single parenthood, TV series, influence on children